ISPOD PLOČNIKA

BESPLATNO! Slobodarski dvomjesečnik — izlazi dvomjesečno, godina II, broj 5, listopad/studeni 2008.

Protiv zida u Palestini/Izraelu

Anarhisti protiv zida pozivaju na solidarnost

Proglas ruskih anarhista protiv rata u Gruziji

Protiv rata na Kavkazu

Zidovi su postali unosan posao, simbol moći sustava, a arhitektura je kroz *militaristički urbanizam* postala način kontrole društva

Zidanje kontrole i separacije

Novi slobodarski infoshop i autonomni prostor

U Splitu se otvara infoshop "Dislexia"

Dislexia čitaonica slobodarske literature

Naša sloboda prestaje tamo gdje tuđa počinje, međutim država zadire u svačije područje slobode i time nas ugrožava

Cijena razulerenosti u državi i bez nje

Danas strahote holokausta treba gledati kao proizvod sustava koji se ponavlja i reproducira

Poštivanje holokausta

Kritika antideutsch pokreta u Njemačkoj ...i njegovih „previše njemačkih" pristaša

Antinacionalistički nacionalizam

Uvodnik

Ispod pločnika je novo slobodarsko (ili anarhističko) glasilo, mogli bismo reći dvomjesečnik, jer nam je hvatanje i praćenje zadanog ritma zasad polazilo za rukom. Unatoč svijesti o nestalnosti vremena i njegovom neprestanom izmicanju, ovakvo nam definiranje u okvirima vremena ipak garantira željeni kontinuitet.

Osnovna ideja jest biti medij slobodarskog pokreta, te se može reći da na određeni način (iako ne u potpunosti) nastavljamo rad koji su započeli drugi objavljujući *Comunitas*, *Nećemo i nedamo*, *Zaginflatch* i cijeli niz drugih publikacija koje su obilježile godine rada slobodarskog pokreta kod nas. Unatoč tome što je propagandna bomba informacija odavno aktivirana, činjenica je da je njezin upravljač najčešće u rukama *masovnih medija* koji su oduvijek bili naklonjeni svim vlastima. Upravo stoga postoje događaji i ideje koje se zaobilaze, kojima je neka nevidljiva ruka odredila mjesto ispod svakodnevnih senzacija i dnevnih kronika gradskih ulica. Jedna od ideja *Ispod pločnika* jest stoga da između ostalog bude prostor za takve, najčešće zaobilažene ideje, vijesti, stavove, razgovore i aktualne situacije slobodarskog pokreta. Uz različite prijevode, autorske članke, predstavljanja novih knjiga i drugih izdanja *Ispod pločnika* također nastoji pružiti otvorenu diskusiju teorije i prakse, odnosno papirnatih stavova i svakodnevnih postupaka, a ne samo periodično izdanje ideja na papiru. Sve je ovo ionako tek mali doprinos onome što pokret radi, ono ostalo i bitno događa se u svakodnevnom životu, na ulici, na radnom mjestu, u školi, na fakultetu, u našim međusobnim odnosima…

Raznolikošću stavova i ideja koje donosimo ili ćemo donositi želimo naglasiti važnost i nužnost propitivanja tuđih, ali i vlastitih stavova; nužnost diskusije i konstruktivne kritičnosti kojom istovremeno rušimo mit o objektivnosti i konstanti naših stavova jer oni niti to jesu niti bi takvima trebali biti. Želimo naglasiti nužnost promjene proizašle iz osobnog promišljanja iznesenih stavova, a ne puko usvajanje predstavljenih ideja. Uz sve to treba reći da stavovi izneseni u tekstovima nisu nužno stavovi iza kojih stoji uredništvo, već tekstove objavljujemo zato jer ih nalazimo zanimljivima i dobrom podlogom za diskusiju i razvoj rasprave.

I na kraju… u želji da dopremo do šireg čitateljstva, odlučili smo *Ispod pločnika* ostavljati i na frekventnijim kulturnim mjestima i knjižarama čiji popis možete naći na zadnjoj stranici…

Financiramo se donacijama, pa kada naletite na kutiju na kojoj piše "donacije", ubacite nešto, to će nam puno pomoći.

Trenutno nemamo fizičku adresu, a kontaktirati nas možete putem elektroničke pošte. Ukoliko želite pomoći na bilo koji način, poslati vijest/prilog, ili primati *Ispod pločnika* na svoju adresu, pišite na:

ispodplocnika@net.hr

Ukratko o jesenskom broju Ispod pločnika

Protiv zidova i svih granica!

Ljeto je na izmaku, dani su kraći, vrućine se lakše podnose, a pred vama je peti broj Ispod pločnika.

Kraj ljeta obilježio je između ostalog *No Border Camp* u Patrasu, održan od 29.-31. kolovoza, a jesen se nastavila u sličnom tonu kada se u njemačkom gradu Kielu od 26.-28. rujna održao *Vikend protiv zatvora* pod nazivom NO PRISON!NO STATE! Veza između ta dva događaja i više je nego očita, jer što su drugo granice, koje nam onemogućavaju slobodu kretanja i podvrgavaju naše živote neprestanoj kontroli, do li nešto prozračnija verzija zidova zatvora i zatvorskih ćelija. Činjenica je da je industrijski kapitalizam sa svojom sve sofisticiranijom nadzornom tehnologijom zatvore pretvorio u ljudsku stvarnost i svakodnevicu. I dok je manjina onih koji imaju moć potpuno ravnodušna prema svakodnevnim strahotama i stradanjima, te joj je jedini interes mogući profit, naše je društvo sve sličnije zatvorima sa zidovima *izvana* i *iznutra*.

Upravo se u ovom broju dotičemo pitanja tih *izvanjskih* zidova koji nas okružuju i pritom jasno pokazuju kako je vladajući politički sistem duboko povezan s arhitekturom i prostornim planiranjem u svrhu kontrole ljudskih života, „dovođenja discipline", odvajanja „dobrih" od „loših" i skrivanja onog što se ne smije vidjeti. Zatvori su zapravo mjesta koja objedinjuju sve aspekte modernog društva, od zračnih luka, supermarketa, ureda, tvornica, škola, gradova u kojima živimo i sl. Ako ne želimo biti ni malo optimistični i pozitivno raspoloženi mogli bismo reći da postoje samo zatvori, oni na makrorazini i oni na mikrorazini. U zatvoru možemo prepoznati najjasniji aspekt kapitalističkog iskorištavanja, s obzirom na činjenicu da je logička posljedica vladajućeg sistema i slobodnog tržišta, mjesto gdje je sve i svatko podvrgnut kontroli i katalogiziran. Upravo su takva mjesta i gradovi u kojima živimo. Doduše neki manje, a neki više, što samo potvrđuje činjenicu da će, s obzirom na *globalizaciju militarističkog urbanizma* i arhitekture zatvorskih ćelija i kontrolnih točaka, uskoro većina stanovništva biti zatvorena u ogromnu zidovima ograđenu i najsuvremenijom tehnologijom kontroliranu zajednicu, dok će se manjina slobodno kretati i dalje graditi zidove i barijere na svim mogućim razinama. Globalizacija *militarističkog urbanizma* i dizajn okupacije uzeli su maha, zidova kao fizičkih metafora izolacije i segragacije sve je više i za njihovo će rušenje možda biti potrebno mnogo truda, vremena i energije. No, bili bismo naivni kada bismo vjerovali da će rušenjem fizičkih, *izvanjskih* zidova svijet postati predivno mjesto za život. Paralelno s težnjama i snagama uperenim u rušenje barijera koje nas međusobno dijele i ograničavaju nam slobodu kretanja, svoju bismo energiju trebali usmjeriti i na rušenje onih *unutarnjih* zidova; zidova tradicije, stereotipa, nametnutih nam normi i obrazaca ponašanja koji nas ograničavaju u slobodnom djelovanju i često nam onemogućuju stvaranje iskrenih i dubokih odnosa s drugim ljudima. Zidova koji nas razdvajaju i udaljuju istovremeno od sebe samih ali i od drugih onemogućujući na taj način bilo kakvu suradnju i samoorganiziranje čime je i gotovo svaki pokušaj rušenja *izvanjskih* zidova osuđen na promašaj.

Kada već govorimo o zidovima, bitno je spomenuti i zidove koje smo izgradili oko sjećanja i koji nam onemogućuju da vidimo što se događa u sadašnjosti i u svijetu koji nas okružuje.

S tim u vezi donosimo dva teksta, od kojih je jedan direktna reakcija na besmislenost, apsurdnost i čistu kontradiktornost Anti-Deutsch pokreta. Anti-Deutsch pokret veoma je transparentna skupina unutar njemačkog antifašističkog pokreta, a korijene vuče iz početka devedesetih godina, točnije nakon pada Berlinskog zida i ponovnog ujedinjenja

Njemačke što su vidjeli kao moguću prijetnju da se ponove stravični događaji iz Drugog svjetskog rata. Njihova politika prepuna je kontradikcija – smatraju se dijelom političke ljevice, odnosno komunistima, ali istovremeno podupiru politiku predsjednika Busha i rat u Iraku; ističu da su antinacionalisti, ali istovremeno veličaju državu Izrael, brane njezinu politiku, a svakog tko je osudi nazivaju antisemitom. Zvuči toliko kontradiktorno da je gotovo i smiješno, no ono zbog čega smo odlučili „pozabaviti" se Anti-Deutschom jest činjenica da je njihova prisutnost na slobodarskoj sceni sve veća, česti su sudionici raznih demonstracija, a ima ih i među pripadnicima nekih subkultura, posebno pank kulture u Njemačkoj. Naposljetku, Anti-Deutsch je upravo primjer pogleda na svijet zarobljenog unutar zidova sjećanja na prošle događaje i osjećanja krivnje zbog događaja u prošlosti, te nemogućnosti dovođenja događaja iz prošlosti u vezu sa događajima u sadašnjosti. Anti-Deutsh je zapravo slika svijeta u potpunosti okrenutog naglavačke.

Drugi se tekst odnosi upravo na taj problem zarobljenosti u prošlosti, te se dotiče teme židovskog holokausta kao jednog od primjera industrijalizacije i institucionalizacije ljudske patnje u svrhu tvorbe prepoznatljivog nacionalnog identiteta. I dok se Zinn osvrće na ulogu koju holokaust igra u Americi, bitno je spomenuti da je slična situacija i u Hrvatskoj, u kojoj već nekoliko godina zaredom po dvadesetak hrvatskih srednjoškolskih profesora, stipendista MZOS-a i Yad Vashuma, svake godine odlazi u Izrael na tečaj i edukaciju u izraelskom holokaustu zajedno sa 715 nastavnika iz 52 zemlje svijeta. Ironično je pritom da se o židovskom holokaustu i genocidu počinjenom prije 70 godina educiraju na mjestu gdje se upravo sada događa jedan od genocida u svijetu, genocid o kojem se na njihovom tečaju šuti kao i da ne postoji.

Tako je očigledno da su se strahote događale i da se događaju i danas, tako je očigledno da su se zidovi gradili u prošlosti kao što se grade i danas (Kineski zid, ogromni dvorci bogataša i plemića zaštićeni debelim zidovima, Berlin, Heiligendamm… samo su različite manifestacije u različitom vremenu istog vladajućeg sistema i kulture straha). Ono bitno jest ne samo prepoznati određene događaje, uočiti strahote u sadašnjosti i prošlosti i dovesti ih u međusobnu vezu, nego se pobuniti protiv takvih okrutnosti i istovremeno se oduprijeti i njima, ali i nastojanjima da se isti ti strahoviti događaji, sva ta masovna ubojstva i patnje procjenjuju i zatvaraju u muzeje i nacionalne galerije sa svrhom izgradnje prepoznatljivog nacionalnog identiteta. Oduprijeti se industriji koja patnju pretvara u prepoznatljiv tržišni *brand*. Industriji koja dovodi do svađa oko toga koja je patnja vrednija i koja zaslužuje povlašteniji položaj u muzeju, u povijesti…

Jedini smisao naše sposobnosti dovođenja u vezu događaja iz prošlosti s događajima u sadašnjosti jest u tome da se istovremeno odupremo patnjama, strahotama i masovnim ubijanjima koja nas okružuju sada, ali i zastavama i barjacima koji vijoreći se na vjetru iste te patnje lukavo koriste kao oružje i instrument vlastitog postojanja…

Sukob u Izraelu/Palestini i borba protiv zida koji razdvaja dvije zajednice

Anarhisti protiv zida pozivaju na solidarnost

Grupa Anarhisti protiv zida, koja se već godinama bori protiv izgradnje zida čija svrha je podjela i potpuno razdvajanje izraelskih i palestinskih zajednica, poziva sve na solidarnost i novčanu podršku koja im je nužno potrebna zbog sve većih pravnih troškova.

Zbog rastućih pravnih troškova zajedničke palestinsko-izraelske borbe protiv okupacije i porasta kaznenog progona palestinskih aktivista, grupa je uputila međunarodni poziv za prikupljanjem nužnih novčanih sredstava. Poziv su uputili nakon što je izraelska grupa Anarhisti protiv zida odlučila i putem pravne pomoći podržati svoje palestinske suborce koje stalno hapse na demonstracijama.

Od 2003 godine grupa aktivno podržava palestinsku borbu protiv izraelske okupacije i, još konkretnije, borbu protiv segregacijskog zida koji je izraelska vlast odlučila sagraditi. Iz tjedna u tjedan daju direktnu podršku palestinskom otporu protiv izgradnje zida u raznim područjima na Zapadnoj obali, uključujući sela al-Ma'asara koje se nalazi južno Betlehema, Beit Ummar, sjeverno od Hebrona, Bil'in i u posljednje vrijeme gotovo na dnevnoj bazi, Ni'ilin zapadno od Ramale. Upravo tamo vojska poduzima radikalne poteze kako bi zaustavili prosvjede pa tako povremeno koriste bojevu municiju protiv prosvjednika, stavljaju selo pod opsadu i tako pokušavaju zastrašiti stanovništvo.

Na stotine, a sada vjerojatno i tisuće aktivista je uhapšeno, dok su desetine osuđene zbog svog sudjelovanja u toj borbi. Srećom, grupu zastupa predana odvjetica Gaby Lasky, koja je poznata po svom radu na zastupanju i obrani aktivista uhapšenih zbog prosvjeda i direktnih akcija na Zapadnoj obali ili u Izraelu. Iako pravne usluge koje pruža grupi zahtjevaju gotovo puno radno vrijeme, pristala je raditi tek za pokrivanje osnovnih troškova. Ipak, unatoč prošlogodišnjem uspješnom prikupljanju novčanih sredstava, grupa trenutno duguje odvjetnici Lasky oko 15.000 američkih dolara.

Kako je u posljednje vrijeme sve više uhapšenih palestinskih aktivista, grupa je odlučila proširiti svoju pravnu pomoć i na njih, no to je podiglo ukupne troškove, a dodatni troškovi su i oni za komunikaciju i prijevoz.

Zbog svega navedenog Anarhisti protiv zida poziavju na solidarnost i traže nvčane priloge kojima će pokriti daljnje troškove svoje borbe. Više o tome kako donirati novac i njihvoj borbi saznajte na **http://awalls.org**

Tradicionalno jesensko anarhističko okupljanje

Anarhistički sajam knjiga u Londonu

Najstariji i svakako najveći (barem na našem kontinentu) anarhistički sajam knjiga se već tradicionalno događa u drugoj polovici listopada.

Kao i svake godine na londonskom sajmu knjiga će se okupiti na stotine izdavačkih kuća, projekata, ali i anarhističkih grupa, časopisa, te svih zainteresiranih za anarhizam, anarhističke ideje i djelovanje.

Osim samog sajma knjiga, koji je već sam po sebi dovoljan da cijeli dan provedete tražeći ponešto za sebe i upoznate ljude i ono što rade, sajam svake godine osigurava prostor za grupe i pojedince koji žele organizirati svoje (javne) sastanke, radionice i predavanja, a ove godine su tome dodali i novost, pa sada i organizatori sajma pozivaju goste koji će govoriti tijekom sajma. Tako su ovogodišnji govornici na sajmu Lucio Urtubia, John Pilger, Paul Mason i Morris Beckam.

Više o programu sajma koji se događa 18. 10. potražite na **www.anarchistbookfair.co.uk**

Proglas ruskih anarhista protiv rata u Gruziji

Protiv rata na Kavkazu

Erupcija vojnih akcija između Gruzije i Južne Osetije prijeti prerastanju u rat velikih razmjera između Gruzije, podržane od strane NATO-a, i, s druge strane, ruske države. Tisuće ljudi je već ubijeno i ranjeno - uglavnom civili; čitavi gradovi i naselja su sravnjeni sa zemljom. Društvo je poplavljeno blatnjavim potocima nacionalističke i šovinističke histerije.

Kao i obično, prilikom sukoba država, ne postoje oni koji su dobri u novom kavkaskom ratu - postoje samo oni odgovorni. Plamen koji je potican godinama je sada postao vojna vatra. Sakašvilijev režim u Gruziji drži dvije trećine populacije u siromaštvu, i što je jače unutrašnje nezadovoljstvo, to je veća njegova želja da se iz te situacije izvuče "malim pobjedničkim ratom", koji bi mu omogućio da sve zaboravi. Ruska vlada je odlučna u namjeri u zadržavanju hegemonije na Kavkazu. Danas se predstavljaju kao branioci slabih, ali je njihovo licemjerje posve jasno: zapravo, Sakašvili samo ponavlja ono što su Putinovi vojnici radili u Čečeniji prije devet godina. Vladajući krugovi i u Osetiji i u Abhaziji teže jačanju svojih pozicija kao ekskluzivni saveznici Rusije u regiji, i istovremeno zavlače osiromašenu populaciju floskulama o "nacionalnoj ideji" i "spasu naroda". Vođe SAD-a, europskih država i NATO, s druge strane, žele oslabiti utjecaj svojih ruskih rivala na Kavkazu koliko je to moguće, da bi sebi omogućili kontrolu nad izvorima i transportom goriva. Stoga, postajemo svjedoci i žrtve nastavka bitke za dominaciju nad izvorima energije, naftom i plinom.

Ova borba ne donosi radnim ljudima - gruzijcima, osetima, abkhazima ili rusima - ništa, osim krvi i suza, neprocjenjivo uništavanje i bijedu. Iskazujemo svoju duboku sućut sa prijateljima i rođacima žrtava, sa ljudima koji su ostali bez krova nad glavom i izvorima financiranja, i svima ostalima koji pate zbog ovog rata.

Ne smijemo potpasti pod utjecaj nacionalističke demagogije koja zahtjeva jedinstvo sa "našom" vladom, ističući zastavu "zaštite domovine". Glavni neprijatelj običnih ljudi nisu siromašna braća i sestre sa druge strane granice ili druge nacionalnosti. Naši neprijatelji su vladari i gazde svih vrsta, predsjednici i ministri, biznismeni i generali, oni koji pokreću ratove sa ciljem uvećavanja svoje moći i bogatstva. Pozivamo radnike i radnice Rusije, Osetije, Abhazije i Gruzije da odbiju nacionalistički i patriotski mamac i da svoj bijes okrenu prema vladarima i bogatima sa svih strana granice.

Ruski, Gruzijski, Osetijski i Abhaski vojnici! Ne slušajte naređenja svojih nadređenih! Okrenite svoje oružje protiv onih koji su vas poslali u rat! Nemojte pucati na "neprijateljske" vojnike - pobratimite se sa njima: bajunete u zemlju!

Radni narode u pozadini! Sabotiraj vojne napore, pokreni sastanke i demonstracije protiv rata, organiziraj se i štrajkaj protiv rata! Ne ratu i njegovim organizatorima - vladarima i bogatašima! Da solidarnosti radnih ljudi sa svih strana granica i linija fronta!

Proglas je sastavila i objavila Federacija radnica i radnika obrazovanja, znanosti i tehnike, ruske sekcije Međunarodnog udruženja radnica i radnika - KRAS-MUR [**www.kras.fatal.ru**], ali su ga potpisale i druge anarhističke grupe.

Talijanski policajaci osuđeni zbog nasilja tijekom sastanka G8 u Genovi 2001. godine

Presude policiji zbog nasilja u Genovi

Tijekom sastanka G8 policija je pokazala kakva brutalnost očekuje one koji su protiv bogatih i njihovih predstavnika, tako da je prebijanje bilo sustavno i planirano, a ne incidentno ponašanje pojedinih nasilnih policajaca.

Policija je upala u školu gdje su demonstranti spavali i mnogima polomila kosti. Jedan nezavisni novinar je imao osam prijeloma, 16 razbijenih zuba i bio je u komi dva dana.

Policija je čak 81 osobu otela i odvedeni su u privremeni zatvor pored Genove. Tamo su prebijani, prijetili su im i vrijeđali ih. Nakon 11 sati suđenja, sudac je izrekao 15 presuda optuženim policajacima za napade i kršenje ljudskih prava. Zapovjednik zatvora je dobio 5 godina, a drugi između 5 i 28 mjeseci. Prebijeni su zadovoljni jer je uopće došlo do ovakve presude iako bi voljeli da su optuženi dobili još veće kazne. Neki su izjavili da će živjeti deset godina kraće zbog fizičkih posljedica koje su im nanešene tijekom maltretiranja i da im vlasti nimalo nisu pomogle oko ovog sudskog procesa. Žrtve će dobiti kompenzaciju, svatko će odmah dobiti 10.000 eura, a dugoročno će im svima biti isplaćeno ukupno 15 milijuna eura. Ova presuda je donešena nakon 7 godina sudskog procesa. Pravna borba se nastavlja, u procesu je još jedno suđenje zbog racije na školu. Ovim je i talijanski sud potvrdio nasilnost policije, iako, moramo dodati, ove kazne ništa ne rješavaju, jer je policija posegnula za nasiljem upravo braneći sustav koji ih je sada navodno osudio i to nakon sedam godina(!?). Poznavajući pravne smicalice, vjerojatno će osuđeni brzo biti na slobodi. S druge strane, nasilje se nastavilo događati i nakon Genove i ne samo u Italiji već i druge u svijetu.

Više o suđenjima vezanim uz prosvjede u Genovi potražite na **www.supportolegale.org**

Večeri medijske gerile i poetskog terorizma

Nova sezona Subverzija

Nakon ljetne pauze Subverzije se nastavljaju događati u tjednom ritmu i dalje svaki ponedjeljak u 19 sati u net kulturnom klubu Mama (Preradovićeva 18) u Zagrebu.

Ideja Subverzija je otvoriti prostor diskusije i baviti se aktualnim(ili nešto manje aktualnim) temama koje pokrivaju najrazličitija područja kroz video projekcije, igrane i dokumentarne filmove, predavanja i diskusije... Politička pitanja i događaji, ratovi, ekonomska pitanja, obrazovanje, ekološke teme, povijest slobodarskog pokreta, seksualnost, rodni odnosi, mediji, umjetnost... Samo su neke od tema kojima su se Subverzije bavile tijekom svog postojanja.

Ne manje važna je činjenica da Subverzije predstavljaju prostor za druženje i upoznavanje slobodarskih ideja, kroz sam program, ali i dostupnu literaturu.

Program je otvoren za prijedloge pa samo navratite i tijekom večeri predložite svoju ideju za neke od sljedećih Subverzija.

Kritika antideutsch pokreta u Njemačkoj ...i njegovih „previše njemačkih" pristaša

Antinacionalistički nacionalizam

„Ideja da samo razumijevanje genocida, sjećanja na holokaust može dovesti ljude do želje za rušenjem sistema jest pogrešna. Kontinuirano pojavljivanje nacionalizma sugerira da je baš suprotno istina: razumijevanje genocida dovelo je ljude da mobiliziraju genocidne vojske, sjećanje na holokaust dovelo je ljude do njegova perpetuiranja. Senzitivni poete koji pamte gubitak, istraživači koji su ga dokumentirali kao čistokrvni su znanstvenici koji su otkrili građu atoma. Tehničari su iskoristili pronalazak cijepanja atomske jezgre kako bi proizveli oružje koje cijepa jezgre svih atoma; nacionalisti koriste poeziju kako bi pocijepali i sjedinili ljudske populacije, kako bi mobilizirali genocidne vojske i izvršili novi holokaust."

Freddy Perlman
Kontinuirano pojavljivanje nacionalizma

Tijekom 90-ih, u pošti koju sam primao za fanzin koji sam izdavao, primijetio sam da Nijemci, čak i njemački anarhisti, čudno reagiraju kada god dođe do sukoba između Izraela i Palestine. Uvijek bi bilo što izašlo u mom fanzinu i vezano uz tu temu bilo popraćeno podužim pismom iziritiranog Nijemca koji me optužuje za palestinski nacionalizam ili gotovo antisemitizam. Nikad nisam primio slično pismo pripadnika druge nacije, iako je fanzin distribuiran sve do Izraela, niti od Židova bilo koje druge nacionalnosti. Iz moje perspektive stajalište izneseno u fanzinu, tičući se tog problema, nije bilo posebno kontroverzno: kao većina pripadnika anarhističkog pokreta osudio sam nasilje i rasizam izraelske vojske i cionistički naseljenički pokret ostajući pritom sumnjičav prema onima koji pokušavaju kapitalizirati ono što smatram razumljivim palestinskim očajavanjem. Interpretirao sam ta pisma, u to vrijeme, samo kao prerevan trud dijela Nijemaca da se bude osjetljiv prema problemima koji se tiču židovskog naroda. Prošle sam se jeseni, nakon par godina, vratio u Europu. Na svojim proputovanjima otkrio sam da je ono što se činilo kao mala crna mrlja u njemačkom radikalnom miljeu, evoluiralo u nešto što smatram zastranjenjem uma: "Anti -deutsch kritika"- revolucionarni nacionalizam zamaskiran u radikalni antinacionalizam. Sljedbenicima ovakve ideologije nije bitno suprotstaviti se kapitalizmu, rasizmu i hijerarhiji nego suprotstaviti se Njemačkoj i antisemitizmu posebno, čak ako to obuhvaća podržavanje ostalih kapitalističkih nacija i drugačijih oblika rasizma. (1) Vidjevši da revolucija neće uslijediti, *antidojč* antifašisti odlučili su poduprijeti trenutačnu vladu Izraela i sve nepravde koje izvršava na račun nepravdi nanešenih Židovima u prošlosti.

U početku sam nailazio samo na tragove ovoga što slijedi. Penjući se ogromnim stubištem EKH-a, bečkog dugo stojećeg društvenog centra, naišao sam na malu parolu našaranu na zidu: "Suport Zionism" („Podupri cionizam"). Čudno, pomislih, ovdje, u anarhističkoj tvrđavi grafit koji poziva ljude da se ujedine za cilj koji već podržavaju SAD više od bilo koje druge vlade na svijetu i odgovornog za raseljavanje i represiju čitave populacije ljudi druge boje kože. U vječnoj tradiciji skvotera koji se ne odvajaju od markera, dodao sam svoju opasku: "Dolje sa svim –izmima, podupri ljude, ne nacije."

Sljedeći sam se tjedan zatekao u društvenom centru u Dresdenu. Među mnogima koji su okupirali prostor bila su i dva Izraelca koja su - kao i mnogi mladi Izraelci koje sam upoznao na prijašnjim posjetima Europi (2) - putovali kontinentom kako bi izbjegli služenje u vojsci. S jednim od njih sam započeo razgovor o politici. Odbio je zauzeti stajalište u razgovoru o izraelsko-palestinskom sukobu - dovoljno zadivljujući stav za osobu koja dolazi iz tako komplicirane situacije, koja je radije prihvatila egzil nego riskirala ubiti ili umrijeti za cilj u koji nije vjerovala.

Ostali u Njemačkoj, ipak, nisu poštivali njegovu odluku. Ispričao mi je što je doživio putujući nekoliko dana s njemačkim bendom;

kada se ispostavilo da izbjegava vojnu službu druga osoba koja je također bila na turneji - njemački ne-Židov inače predan revolucionarnoj politici - pobjesnjela je: "Ti ne bi služio da zaštitiš svoje ljude? Kukavico!"

Zastave nacionalnih država

Jedva dva dana kasnije, za vrijeme antifašističke akcije u Leipzigu, doživio sam prvi „sudar" s *antidojčerima*. Poštedjet ću vas detalja vezanih uz moje sudjelovanje u akciji - dovoljno je reći da smo prijatelj i ja satima tumarali zureći u fotokopirane mape, u nekoliko uzbuđujućih trenutaka gonjeni specijalnom policijom kroz blokirane ulice i preko bodljikavih barikada, a na kraju je planirani fašistički marš bio spriječen. Nakon putovanja južnom i istočnom Europom, u kojima fašizam sve više i više jača, bilo je pravo olakšanje vidjeti da ga se negdje zauzdava. Ipak, nije bilo tako ohrabrujuće vidjeti zastave SAD-a, Izraela i Britanije kako se istovaruju na početnoj točki antifašističkog marša.
Odmah sam otišao do mladića koji ih je istovarivao. Prijatelj Nijemac me upozorio da ne gubim vrijeme, ali bez obzira poslušali me ili ne, zanimalo me što imaju za reći u svoju obranu.
"Što radiš sa zastavom?", pokazao sam na zvjezdice i pruge što ih je jedan mladac izvlačio iz kamiona.
"Marširat ćemo s njima."
"Ja sam iz SAD-a," započeo sam, "i ne mogu jebeno vjerovati da ćeš marširati sa zastavom SAD-a na ovom skupu. Zar ne znaš što ova zastava znači?"
"Ali ovdje je drugačije! Ovdje ova zastava simbolizira antifašističku borbu."
"Slušaj, svugdje u svijetu ta zastava prezentira isto: Hollywood, Coca-Colu, apsolutnu moć kapitalističkog tržišta. Kakve to veze ima sa slobodom?"
Njegov odgovor bio je gotovo plačan: "Ali Britanija i SAD su porazile njemačku vladu. One su bile jedine koje su to mogle učiniti. Nosimo njihove zastave u znak sjećanja."
"Ratovali su sa svojim vojskama podijeljenim u bijele i crne divizije i japanskim stanovnicima u internacionalnim kampovima. Oni se nisu borili za slobodu, nego za vlastitu nacionalnu moć - baš kao i u genocidnim ratovima protiv američkih domorodaca! Ta je zastava uprljana krvlju milijuna ljudi!"
"Ali bili su jedini koji su ovdje mogli zaustaviti naciste", ponovio je poput ovce. Nisam si uhvatio posebno borbenog *antidojčera*.
"Taj se rat, kao prvo, i dogodio jer su ljudi pristali marširati pod zastavama, a dobili bi ga i bez zastava da ljudi kao što si ti nisu inzistirali na njima. Ako ćeš marširati s tom zastavom isključi mene, a svaki antifašist u SAD-u poput mene učinio bi isto. Otišao sam da pronađem vlastitu rutu kako bih blokirao fašiste - otuda luda scena potjere i bodljikavih barikada.
Tu noć, zaradivši ozljedu koja je potrajala tjednima, ostao sam prespavati u skvotu u Erfurtu. Ovdje je netko na svakom posteru na kojem je pisalo "Antifascist" zamijenio "fas-cist" sa "deutsch". Kakvi ljudi smatraju da je zauzeti se protiv Njemačke važnije nego zauzeti se protiv fašizma?

Intifada kao neprimjerena tema

Sve do Hamburga, moje zadnje stanice u Njemačkoj, nisam diskutirao s pravim, aktivnim antidojčerom. To je bio netko koga sam poznavao; u 90-ima je organizirao koncert mom starom pank-rock bendu u nekom društveno-kulturnom centru u Njemačkoj. Sad je bio mršaviji s više napuhanog, intelektualnog ozračja i tanko obrijanim brčićima.
"Da," govorio je," ali tvoj novi bend i ... nije tako dobar, zar ne?". Klimao je glavom uzdignutih obrva.
"Nov smo bend", odgovorio sam zaigrano. " Tek smo naučili svirati nove instrumente. Poboljšat ćemo se s vremenom. Ali da, sada možda i nismo tako dobri."
"Tvoj posljednji bend", pauzirao je dramatike radi, "nije se poboljšao s vremenom, mislim. Vidio sam vas na početku i na kraju zadnje turneje. Sjećaš li se?"
"Da, naravno. Slažem se." Poniznost je bolja strana slave ako želiš potrajati sat vremena u pank krugovima.
"Znaš", rekao je naginjući glavu prema nazad i zagledavaši se u daljinu, "mislim da sam počeo gubiti interes kada je izašla snimka s pjesmom o Intifadi." (3)
"Aha!", uskliknuo sam, praktički udarajući po sveprisutnom stolu za igru, u Njemačkoj poznatoj kao *kicker* i pomogo bog svakom strancu koji se suprotstavi i najpijanijem mjesnom igraču. "Antidojčer! Čekao sam na ovo! Bacimo se na posao!"
"Pa da, mislim da ima puno toga oko čega se ne slažemo! Ali možda i ne postoji razlog da pričamo o tome".
Sasjekao me pogledom.
"Na primjer, kažeš da živiš u šumi - protiv si tehnologije i civilizacije, zar ne? Ali nama, znaš, tehnologija je nešto što jednostavno funkcionira. Širi se jer funkcionira."
Imao je moju potpunu pozornost. "A ostali ljudi koji su manje, da tako kažem, napredni...?"
"Ah, vidim na što sugeriraš. Da, netko bi rekao da je to zapadnocentrično gledište, ali ljudi preuzimaju ovakav način života čim brže mogu."
"Ali ne možeš tvrditi da je sve što se širi dobro. Znaš, kuga se isto širi. Kuga se širi zato što funkcionira! Ali svejedno, ja nisam protiv svih tehnologija - već samo protiv onih koje promoviraju hijerarhiju ili potkopavaju naše iskustvo življenja. Na kraju krajeva, da svi žive kako žive ljudi u SAD-u i Njemačkoj planet bi se uništio u jednoj generaciji."
"Kuga se širi zato što funkcionira", ponovio je klimajući glavom poluzatvorenih očiju i s poštovanjem prema mojoj mudroj dosjetci.
Kasnije sam saznao, istražujući *antideutsch* misao, da neki *antideutsch* pisci razmatraju svjetsku povijest u okvirima napretka civilizacije (tj. zapadne civilizacije) s implikacijom da su druge kulture primitivne. To je staromodna marksistička analiza u kojoj je kapitalistička tehnokracija etapa u ljudskoj evoluciji ka komunističkoj utopiji; to je bila izlika boljševicima i maoistima da prisile milijune ljudi na prestanak sa svojim tradicionalnim životnim navikama u cilju pridruživanja mašineriji industrijskog komunizma.
"Postoji nešto gore od kapitalizma i buržoaskog društva: njihovo barbarsko dokidanje", piše jedan *antidojčer* i nastavlja pojašnjavajući da misli na arapski nacionalizam kao i njemački fašizam. Ovako razmišljajući polako se SAD i Izrael predstavljaju stjegonošama kulture i napretka, a oni prljavi Arapi divljacima kojima je predana baklja nacističke iracionalnosti i brutalnosti.
No vratimo se razgovoru u Hamburgu.
"Ali čemu zastave SAD-a na prosvjedima?", inzistirao sam.
"Ah, radi fore, da pobude ljude", objasnio je. "Postoje određeni ljudi koje je potrebno razljutiti tim zastavama. Znaš, u Njemačkoj, desničari iskorištavaju cijeli protuamerički pokret u vlastite svrhe."
"Ali zar nije potpuno reakcionarno nositi ih samo zato što smetaju tvojim neprijateljima? Znači li to da moraš prihvatiti zastavu tako destruktivne i opresivne države."
Kasnije sam otkrio u svojim istraživanjima da bi mi moj sugovornik, da je iskreni, tvrdokorni *antidojčer*, objasnio da, budući da SAD opskrbljuje Izrael novcem i oružjem kako bi zauzdao cijeli Bliski istok i Palestincima činio kako želi, SAD uopće nije destruktivna država,

nego prije svega zaštitnik mira.

Pitanje koje razumiju samo Nijemci

Umjesto toga odlučio se na pomirbeni pristup: "Ovo je stvar Nijemaca, posebna za naš kontekst u Njemačkoj. Ovdje, gdje se dogodio holokaust, naš je najvažniji posao boriti se protiv "njemačke snage" i zato su ove zastave dobre."
Kratko sam se zamislio pa upitao: "Nije li veoma njemački tvrditi da u kontekstu Njemačke imate posebno privilegirano gledište koje opravdava djela koja nemaju smisla nigdje drugdje?".
Kako samo ime kaže, *antidojčeri* ulažu poprilično energije u etabliranje posebnog statusa Njemačke države-nacije kao zla goreg od ma kojeg drugog. Shodno tome, moj se sugovornik prihvatio objašnjavanja zašto se holokaust dogodio u Njemačkoj, zašto se može dogoditi samo u Njemačkoj i zašto je bio gori od bilo koje druge okrutnosti u povijesti. Po njemu, status Njemačke države kao začetnika najgoreg od svih zločina pruža njezinim građanima posebna prava i moći pri kritici: poznajući antisemitizam oni mogu bolje od drugih uvidjeti kako je to još uvijek najozbiljnija prijetnja s kojom se svijet suočava.
Ipak, nisam mogao pratiti njegovo argumentiranje do kraja, jer sam se još uvijek oporavljao od šoka uzrokovanog njegovim otpisivanjem ostalih rasističkih opresija i klanja.
"Čekaj, što sa ubijanjem američkih domorodaca?", upitao sam.
"To je bilo drugačije; to je jednostavno bio sukob oko zemlje i dobara i bio je zaključen kad se zadnji Indijanac predao. Židovi su bili trajni zakonski građani Njemačke te su isključeni iz čisto rasističkih i ideoloških razloga. Vjerojatno ćeš reći da je u koncentracijskim logorima bilo i ne-Židova; ali Židovi su bili prave mete Shoah-e." (4)
"Naravno, Židovi sada imaju sredstva da pričaju o svojim iskustvima u koncentracijskim logorima dok Romi, koji su još uvijek svugdje pod represijom i raseljeni, u nemogućnosti ni da ih se sasluša."
"Ne misliš li da je takva vrsta retorike pomalo antisemitska, govoreći kao da širom svijeta postoji židovska urota?"
"Veoma je prikladno za ne-Židova kao što si ti da sve koji se ne slažu naziva antisemitima! Sjećaš li se da zadnji put kad sam ovdje bio s bendom, koji je govorio o Izraelu i Palestini, pola nas bilo Židovi. A što s mojim ranijim pitanjem? Nije li nacionalistički izdvajati kontekst njemačke kulture van internacionalnog konteksta? Što se dogodilo s onim "bez granica, bez država?"
Odgovorio je frazom koja mi je sve objasnila: "Ali to ne uzima u obzir našu posebnu situaciju. Ovdje kažemo "uništi sve države, ali izraelsku državu posljednju".

Problem postojanja države

U ovoj formulaciji stižemo do središnje zablude procionističkog stajališta; ideje da države štite svoje građane. Ovo je osnovna pogreška u shvaćanju kako djeluje moć države. Svaka vlada tvrdi svojim stanovnicima da postoji kako bi ih štitila od drugih vlada, ali kad se države bore ne umiru vladajući, nego građani. Tisuće i tisuće i tisuće Izraelaca poginulo je od osnutka Izraela 1948. godine. Bivši teroristi kao što su Shamir i Sharon osvojili su moć na valovima straha, uvjeravajući svoje žrtve da će, ako se bude moralo patiti, patiti Arapi. No njihova je politika nastavila rezultirati gubitkom i izraelskih života, dok oni umiru u starosti. (5)
U usporedbi s prije spomenutim Romima, koji su još uvijek gonjeni po cijeloj Europi, netko bi mogao reći da je Izraelcima i gore: zahvaljujući milijardama i milijardama dolara iz SAD-a u mogućnosti su održavati umjetno visoki standard života, ali u svakom trenutku bombaš-samoubojica može ubiti njih ili njihove voljene. Moramo se zapitati da li bi se, ukoliko bi im se pružila prilika, većina Roma odlučila za moć i luksuz pod Damoklovim mačem s obzirom na trenutačne uvjete. Kada bi ih nekim čudom sudbina izabrala da protjeraju ljude s njihovog ognjišta i nastave rat, financiran od strane SAD-a, protiv ljudi koji su im bili prijatelji prošlih pola stoljeća, rezultati bi sigurno bili slični.
Ni sudbina, naravno, nije poželjna. Da su Židovi u situaciji u kojoj su danas Romi također bi bila grozna tragedija. Ali nemojmo pomisliti da su to jedine dvije opcije za preživjele holokausta. Takav nedostatak mašte, koji sva pitanja svodi na izbor manjeg od dva zla, u srcu je svih slijepih ulica koje nam se danas u svijetu nude. To je isti onaj nedostatak mašte koji je doveo ljude do toga da se prije mobiliziraju oko Kerryja i Busha nego da se usprotive samoj vladi SAD-a; isti nedostatak mašte koji je naveo *antidojčere* na stranu izraelske države i protiv njezinih neprijatelja, a ne na našu stranu i protiv nacionalizma i mržnje.
Istina, Židovi ubijeni diljem svijeta u posljednjih šest desetljeća ubijeni su od strane antisemita. Antisemitizam je procvjetao među Arapima; to je uvelike zasluga *antidojčera*, koji su slijedili arapski nacionalizam u povijest sve do poveznica određenih Arapa s njemačkim nacistima. Ali tih nekoliko poveznica bile bi beznačajne da arapski antisemiti nisu mogli iskoristiti izraelska zlodjela u nadolazećim godinama kako bi regrutirali preobraćenike. Današnje nasilje na Bliskom istoku nije izravni baštinik nacističkog holokausta; ono je prije rezultat nasilja počinjenog od strane preživjelih tog holokausta koji su postali zlostavljači – kao što to preživjeli često urade.

smo se jedva dotakli broja Palestinaca i ostalih Arapa koji su propatili u rukama izraelske države. Ako se već i stvara argument koji državu vidi kao čuvara ljudskog bića, moraju se uzeti u obzir sva ljudska bića, a ne samo građani određene države - osim ako se ostale ne smatra „podljudima". Ovdje možemo vidjeti da je cijena stvaranja i održavanja države Izrael kolosalna u okvirima patnje i smrti i Izraelaca i Palestinaca.
Kao anarhisti, objašnjenje za ovo možemo pronaći ne u urođenoj krvožednosti i antisemitizmu Arapa (niti imperijalističkom spletkarenju Židova kad smo već kod toga), nego u načinu kako nacionalisti i država-nacija suprotstavljaju ljudska bića jedna drugima. Nama je odgovor jasan: moramo se boriti protiv izraelske i palestinske države kao i protiv SAD-a, Njemačke i svih ostalih država. Dokle je god jedna netolerantna, nasilna, samointeresna vlada u mogućnosti opstojati bez da je se izazove, bit će prelagano konkurentnoj vladi postrojiti svoje preplašene pristaše za činjenje ubilačkih djela. Takozvani pragmatici koji inzistiraju u opredjeljenju potpore jednoj ili drugoj od ovih bandi, samo bi nas naveli na održavanje cijele zbrke u vječnosti. Možemo se solidarizirati s onim Palestincima i Izraelcima koji se na temelju prepoznavanja međusobne humanosti bore protiv svojih vlastodržaca. (6)

Kad postaneš čudovište protiv kakvog se boriš

Prije nego što završimo podsjetimo se korijena i mentaliteta *antideutsch* ideologije, jer dokazuje mnoge potencijalne klopke za radikalne ljevičare u današnjem globalnom kontekstu. Puno prije dolaska nacista na vlast u Njemačkoj, opozicija kapitalizmu i bogatima bila je često usmjerena prema karikaturi "internacionalnog Židova". Mnogi njemački nacionalisti smatrali su da je proletarijat izgrađen od ne-Židovskih Nijemaca iskorištenih od strane židovskih zajmodavaca; pretpostavka je bila da rješavajući se Židova, kapitalistički se sustav simbolički čisti od svojih parazita.
Antisemitizam je uzet zdravo za gotovo u mnogim revolucionarnim krugovima: Bakunjin, jedan od najpoznatijih ranih anarhističkih mislioca, imao je antisemitskih primjedbi, a Mussolini se glavom i bradom počeo interesirati za anarhizam.
Revolucionarni aktivizam radničke klase bio je razmatran od strane nacionalsocijalizma, a ništa manje je Mussolinijev crnokošuljaški bio razmatran od strane državnog socijalizma boljševika. Ovakvo kontrolorsko naslijeđe olakšava *antidojčerima* iščitavanje antisemitizma u radikalizmu njihovih suvremenika, bilo da ga tamo ima ili ne.
Danas, u Njemačkoj i drugim državama, fašisti, prihvativši ekološka i antiglobalizacijska stajališta, imaju slične i čudne probleme. Bilo bi lijepo zaustaviti se na zaključku da su *antidojčeri* isprovocirani svojim neprijateljima bezrazumno prihvatili kontradiktorne pozicije. No činjenica da su prešli u nacionalizam, i gotovo u rasizam, sugerira nešto podmuklije: u procesu otpora fašizmu njime su zaraženi; možda kao rezultat istih onih njemačkih predispozicija kojima teže oponirati. Proučavanjem njihova

primjera možemo prepoznati važnost razvoja nijansirane kritike odnosa moći, ali i prisjetiti se Nietzscheove misli da oni koji se bore sa čudovištima moraju pripaziti da i sami ne postanu jednim.
Svaki se holokaust opravdava zaštitom nevinih. U SAD-u za vrijeme istrebljivanja domorodačkih amerikanaca (i kasnije, za vrijeme ere segregacije) govorilo se da obojani divljaci ugrožavaju bijele žene; u nacističkoj su Njemačkoj građani čiste „arijske krvi" fetišizirani kao žrtve svjetske urote izroda. U stvaranju Židova kategorijama „ugroženih", i „žrtvama opresije", prije nego predavanju borbi protiv sveprisutne nepravde u svim oblicima, *antidojčeri* su se predstavili kao huškači rasističkog, nacionalističkog rata. Lako je uvidjeti kako njemački radikalni ljevičari, gorljivi u udaljavanju sebe od svoje državne antisemitske povijesti i očajni u oponiranju uzdižućem fašističkom pokretu, možda daju prioritet židovskom pitanju pred ostalim. No tako se ponekad pojavljuju nove strahote: proganjani postaju progonitelji, a ostali, nestrpljivi kako bi se čim prije iskupili za svoja prijašnja nedjela i progone, pred tim zatvaraju oči.
Antideutsch drugarstvu prema Izraelu, jednom pokrenutom, nije nedostajalo opravdanja i ohrabrenja; postoji čitava propagandna industrija stvorena da racionalizira izraelsku politiku, kao što postoji i ona koja to iskorištava u svrhu stvaranja arapskih grupa otpora. Izraelski su cionisti, doduše, žrtve u izraelsko-palestinskom sukobu kao što su to i palestinski bombaši samoubojice; problem jest što se obje strane ne bore kako bi završile sukob nego kako bi ga dobile. Antideutsch fenomen trebao bi podsjećati anarhiste da ne nagle pri biranju strana u nacionalnom i etničkom razdoru. Morali bismo radije stati na stranu onih s kojima smo na istoj valnoj duljini u želji da se takav sukob prevlada. Možemo se zalagati na način demonstriran od strane mnogih aktivista koji se suprotstavljaju buldožerima izraelskih obrambenih snaga štiteći palestinske domove; ne kako bi jedna strana trijumfirala, nego kako bi se pomoglo ljudskim bićima da prežive neljudski sukob.
Sve je ovo sigurno zamršeno. U svijetu u kojem se svi u takvim konfliktima naizgled opredjeljuju za određenu stranu, oni koji zauzimaju stranu protiv samog konflikta nalaze se razdvojenim od svih ostalih, čak i u sukobu s njima. No, naučimo nešto od *antidojčera*: oni, koji se predaju neuspjehu revolucionarne budućnosti, pretvaraju se, kako bi se zaštitili, u čudovišta kojima su donedavno oponirali.

Bilješke

(1)Riječ rasizam upotrijebljena je kako bi se skrenula pažnja na dvostruke standarde koje veliki broj bijelaca koristi pri razmatranju palestinsko-izraelskog sukoba. Jer što je drugo nego rasizam, ako se uspoređujući životne standarde prosječne palestinske i izraelske obitelji ne primijeti nepravda. Također je nemoguće opisati politiku izraelske vlade koja zatvara, ponižava i dominira nad Palestincima na način na koji je aparthejd činio domorodačkim Afrikancima u JAR-u, a taj možemo nazvati rasističkim. Poneki se Palestinci također mogu smatrati rasistima, ali teško da su u poziciji da suoče Izraelce sa takvim dehumanizirajućim tretmanom.

(2)Između ostalog, proveo sam vrijeme sa članovima benda Dir Yassin, anarhističkim i anticionističkim bendom iz Izraela. Bili su intervjuirani u anarhopank magazinu *Profane Existence* iz 1998. godine, kojeg, ako imaš sreće, još možeš pronaći.

(3)Uvredljiva pjesma, naziva „Nazovi teroristu teroristom", bila je objašnjena *bukletu*: „Naslov ove pjesme odnosi se na dobro poznatog ubojicu, posrednik Ujedinjenih naroda, grofa Folke Bernadottea, ubijenog po zapovijedi budućeg izraelskog političara Yitzhaka Shamira. Bernadotte je bio imenovan 1948. pregovaračem između palestinskih domorodaca i cionista koji su pokušavali osnovati izraelsku državu u njihovoj domovini. Bio je umirovljeni predstavnik švedskog Crvenog Križa i riskirao je život spašavajući tisuće Židova iz koncentracijskih logora za vrijeme II. svjetskog rata. Nakon mjeseci proučavanja situacije, Bernadotte je zaključio da, ako se cionistima eventualno dodijeli suverenitet nad dijelom Palestine, u ime ljudske pristojnosti, palestinskim izbjeglicama koji su protjerani cionističkim nasiljem, trebale bi se ponuditi dvije opcije: omogućiti im povratak na ukradenu zemlju ili ponuditi im kompenzaciju od novoosnovane izraelske države za ono što im je oduzeto. Dan nakon što je iznio prijedlog, ubili su ga cionistički teroristi prema Shamirovim instrukcijama. U godinama nakon toga, uz potporu u medijima namjernog ignoriranja prošlosti i činjenice da povijest uvijek pišu pobjednici, Shamir je bio u mogućnosti pridružiti se ostalim svjetskim liderima u odnošenju prema Palestincima, koji su se još opirali rasističkoj represiji njegova režima, kao „teroristima" bez da itko iznese na vidjelo njegovu vlastitu krvlju natopljenu prošlost."

(4)"Shoah" je hebrejska riječ za holokaust.

(5)S iznimkom, naravno, izraelskog premijera Yitzhaka Rabina, koji je ubijen od strane cionističkog Židova zbog straha da bi mogao napredovati prema mirnom, zamislite, rješenju sukoba. Moglo bi se pomisliti, ako ništa, da će to okrenuti izraelsku javnost protiv militantnog cionizma - ali ne, ojačao je uz pomoć tvrdokornih desničara.

(6) U tom duhu, završio bih ovaj tekst pjesmom vodećeg izraelskog pjesnika Aharona Shabtaia:

I ja sam, također, proglasio rat:
Morat ćete preusmjeriti dio sile
pregrupirane da izbriše Arape-
da ih odvede iz doma
i oduzme im zemlju-
i suočiti je protiv mene.
Vi imate tenkove i položaje
i vojnike i bataljune;
imate ovnova rogovlja u rukama
kojim budite mase;
imate ljude za ispitivanja i torture;
imate ćelije za zadržavanje.
Ja imam samo ovo srce
kojim pružam utočište
arapskom djetetu.
Naciljaj ga:
a ako ga i razneseš
uvijek
uvijek će ti se rugati.

Danas strahote holokausta treba gledati kao proizvod sustava koji se ponavlja i reproducira

Poštivanje holokausta

Prije petnaest godina, kada sam predavao na Sveučilištu Boston, skupina Židova me zamolila da održim predavanje o holokaustu. Pričao sam te večeri, ali ne o Holokaustu za vrijeme Drugog svjetskog rata, genocidu nad šest milijuna Židova. Pričao sam o događajima iz sredine osamdesetih godina, kada je vlada SAD-a podupirala odrede smrti u Srednjoj Americi, odnosno o ubojstvima stotine tisuća zemljoradnika u Gvatemali i El Salvadoru, žrtvama američke politike.

Namjera mi je bila istaknuti kako sjećanje na židovski holokaust ne treba okružiti bodljikavom žicom, moralno getoizirati i držati odvojenim od ostalih događaja u prošlosti. Sjećanje na strahote koje su zadesile šest milijuna Židova, istaknuo sam, bez svrhe je ako ne izaziva ogorčenost, ljutnju i djelovanje protiv svih okrutnosti, bilo gdje u svijetu.
Nekoliko je dana kasnije u studentskim novinama objavljeno pismo člana fakulteta koji je prisustvovao mom predavanju. Radilo se o Židovu koji je napustio Europu i preko Argentine došao u SAD-e. On se energično protivio mom proširenju moralnog pitanja holokausta Židova u Europi tijekom Drugog svjetskog rata na ljude u ostalim dijelovima svijeta i u naše vrijeme. Istaknuo je kako je za njega holokaust bio sveta uspomena i jedinstven događaj, te je bio razbješnjen činjenicom da sam ja, iako pozvan da pričam o židovskom holokaustu, odlučio govoriti o nekim drugim događajima.
Ovog sam se događaja sjetio kada sam nedavno pročitao knjigu Petera Novicka "Holokaust u američkom životu"[1] . Polazna točka Novickova razmatranja jest pitanje: "Zašto pedeset godina nakon samog događaja holokaust ima važniju ulogu u ovoj zemlji (Muzej Holokausta u Washingtonu, stotine obrazovnih programa o holokaustu u školama...), nego što ju je imao u prvim desetljećima nakon Drugog svjetskog rata?"
Novick ističe da nitko ne poriče da je u jezgri sjećanja na holokaust užas koji se ne smije zaboraviti. No oko te jezgre, čiji integritet ne treba dodatno pojašnjenje, niknula je čitava industrija čiji je cilj održati živim to sjećanje zbog vlastite koristi.
Neki su Židovi koristili holokaust kao sredstvo očuvanja jedinstvenog identiteta, koji se prema njihovom mišljenju našao ugroženim zbog sklapanja brakova sa osobama druge nacionalnosti ili asimilacijom u društvo u kojem su se našli.
Cionisti su koristili holokaust, posebice nakon izraelsko–arapskog sukoba 1967. godine, kako bi opravdali daljnje širenje Izraela u palestinsku zemlju i dobili podršku za stvaranje opsade novim naseljima koja je, kao što je predvidio izraelski prvi premijer, David Ben-Gurion, porasla nakon okupacije Zapadne obale i Gaze.
S druge strane, nežidovski političari koristili su holokaust da bi dobili naklonost malobrojnih, ali utjecajnih birača Židova, čemu u prilog idu predsjednički svečani govori prilikom kojih nose jarmulke[2] kako bi naglasili svoje bolno suosjećanje.
Svi koji su ozbiljno shvatili opomenu "Nikada više", trebali bi ozbiljno preispitati – s obzirom na činjenicu da primjećujemo strahote u svijetu koji nas okružuje – koristimo li tu frazu kao početak ili kao kraj vlastitih moralnih principa.
Ne bih postao povjesničar kada bih mislio da će moja profesionalna obaveza postati da nikad ne izronim iz prošlosti, da proučavam davno prošle događaje i prisjećam ih se samo u okviru njihove posebnosti, ne dovodeći ih pritom u vezu s događajima koji se zbivaju u vrijeme u kojem živim.
Ako želimo da holokaust ima ikakvo značenje, trebali bismo vlastiti bijes usmjeriti na okrutnosti koje se događaju danas. Sjećanje na židovski holokaust možemo poštovati tako da se suprotstavimo okrutnostima koja se događaju danas.
Ironično je nažalost da Židovi, zatvorivši se u sebe kako bi se usredotočili na vlastitu povijest

i odvratili pogled od mučenja drugih, čine upravo ono što je ostatak svijeta učinio dozvolivši genocid koji je bio počinjen nad njima.
Postoje sramotni trenuci, parodije židovskog humanizma, kao kad su židovske organizacije lobirale protiv službenog priznavanja genocida nad Armenima 1915. pod Otomanskim carstvom ističući da bi se time umanjilo i prorijedilo sjećanje na židovski holokaust. Tako su, nakon lobiranja izraelske vlade, i projektanti Muzeja Holokausta odbacili prvotnu ideju o spominjanju genocida nad Armenima.
Još jedan takav primjer imamo kada je Elie Wiesel, predsjedatelj Komisije za Holokaust predsjednika Cartera, odbio u definiciju holokausta uvrstiti Hitlerovo ubijanje milijuna svih ostalih ne-Židova. Istaknuo je kako bi to bilo "krivotvorenje" stvarnosti "u ime zavedenog univerzalizma". Kao posljedica toga, Muzej Holokausta dao je samo usputnu napomenu o pet milijuna ili čak više ne-Židova poginulih u nacističkim logorima.
Izgraditi zid oko jedinstvenosti i neponovljivosti židovskog holokausta znači odbaciti ideju da je čovječanstvo jedno, da svi – bez obzira na boju kože, nacionalnost i religiju – zaslužujemo jednako pravo na život, slobodu i sreću. Ono što se dogodilo Židovima za vrijeme Hitlera jedinstveno je u nekim svojim detaljima, ali dijeli opće karakteristike s mnogim drugim događajima u ljudskoj povijesti: transatlantskom trgovinom robljem, genocidom nad američkim domorocima, ranjavanjima i smrću milijuna radnika i radnica, žrtvama kapitalističkog sustava vrijednosti koji stavlja profit ispred ljudskih života.
Posljednjih smo godina, dok se sve više i više počasti posvećuje Holokaustu kao središnjem simbolu ljudske okrutnosti, vlastitom šutnjom i nereagiranjem postali suradnici u beskrajnom lancu okrutnosti. Pokolje u Ruandi i izgladnjivanja u Somaliji vlada je promatrala i nije poduzimala ništa.
Tu su i vodovi smrti u Latinskoj Americi i desetkovanja stanovništva Istočnog Timora, u kojima je američka vlada aktivno sudjelovala. Naši kršćanski predsjednici koji revno odlaze u crkvu, tako pobožni u svojim osvrtima na genocid nad Židovima, nastavili su izvršitelje ovih strahota opskrbljivati instrumentima smrti.
Sjetio sam se posljednje strofe pjesme "Scottsboro, Too, Is Worth Its Song" Countee Cullen: "Surely, I said/now will the poets sing./ But they have raised no cry./I wonder why."[3]
Tu su i strahote koje doduše nisu direktno pokrenute od strane države, ali su golemih razmjera i u okviru je naše moći da prestanu. Paul Farmer ih detaljno opisuje u svojoj novoj knjizi *Infections and Inequalities: The Modern Plagues*, University of California, 1999. On spominje smrt deset milijuna djece u čitavom svijetu, koja su umrla od pothranjenosti i bolesti koje se mogu spriječiti. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) procjenjuje da je tri milijuna ljudi prošle godine umrlo od tuberkuloze, bolesti koja se može spriječiti i liječiti što je i Farmer dokazao svojim zdravstvenim radom na Haitiju. Sa samo malim dijelom našeg vojnog proračuna mogli bismo odstraniti tu bolest.
Cilj mi nije umanjiti iskustvo židovskog holokausta, nego proširiti njegovo značenje.
Za Židove to znači obnoviti tradiciju židovskog univerzalnog humanizma usmjerenog protiv izraelskog nacionalizma. Ili, kao što Novick ističe, vratiti se "toj većoj razini socijalne svijesti koja je bila zaštitni znak američkih Židova mog djetinjstva". Ta veća svijest prisutna je posljednjih godina među onim Izraelcima koji protestiraju protiv nasilja nad Palestincima u Intifadi i koji su protestirali protiv invazije na Libanon.
Za ostale, bilo da se radi o Armencima, američkim domorocima, Afrikancima ili Bosancima, to znači koristiti vlastitu krvavu povijest ne tako da se suprotstave jedni drugima, nego da stvore jaču solidarnost u borbi protiv posjednika moći i bogatstva, izvršitelja okrutnosti koja se i danas događaju.
Holokaust može biti svrsishodan ako nas dovede do toga da današnji svijet zamislimo kao Njemačku za vrijeme rata – mjesto u kojem su milijuni umirali dok je ostatak populacije poslušno gledao svoja posla. Zastrašujuća je pomisao da su nacisti, iako poraženi, bili slavodobitni: danas Njemačka, sutra svijet. Tako će biti sve dok ne odlučimo otkazati svoju građansku poslušnost.

Howard Zinn
(*Respecting the Holocaust*,
The Progressive Magazine, 1999.)

Bilješke:

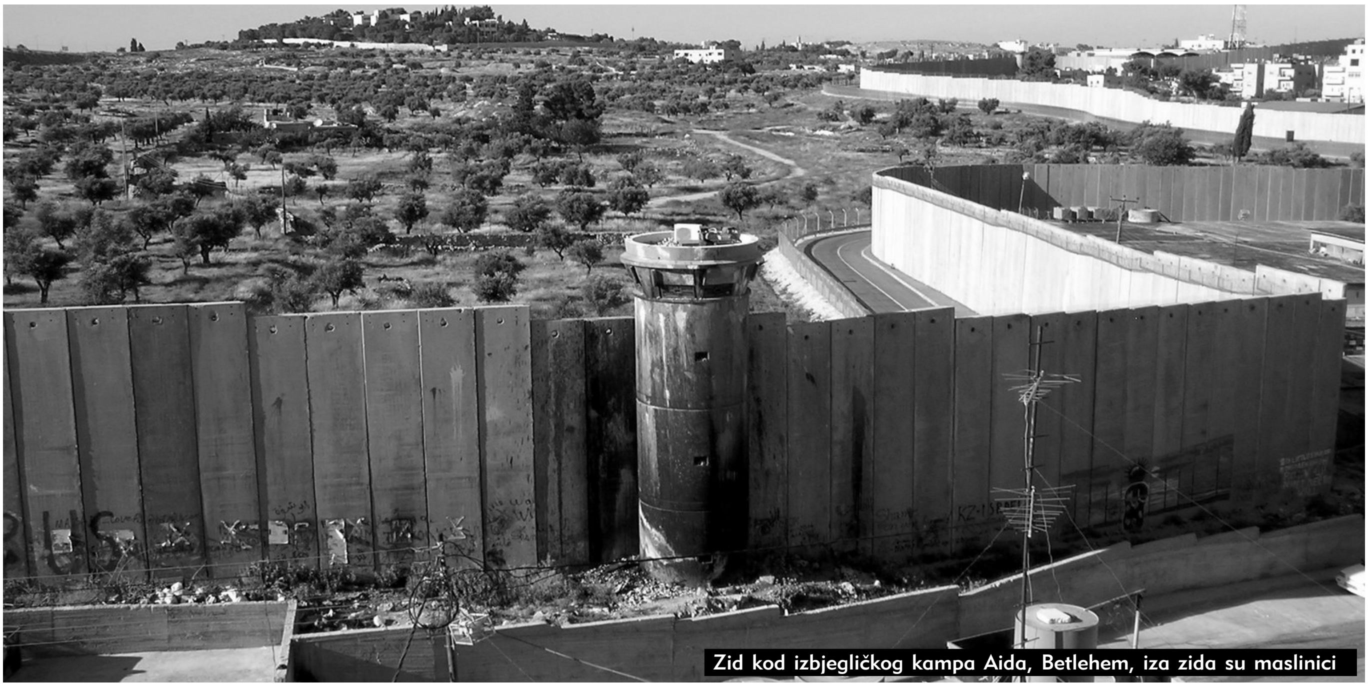
[1] Novick, Peter; *The Holocaust in American Life*, Houghton Mifflin, 1999.
[2] jarmulka - *rel.* mala okrugla kapa kojom muškarac pokriva glavu u sinagogi i za vrijeme molitve kod kuce
[3] Pjesma američkog renesansnog pjesnika iz Harlema u kojoj opominje ravnodušnost američkih pjesnika prema društvenoj zbilji koja ih okružuje.

Žrtve suvremenog holokausta koji se provodi u ime kapitalizma i razvoja

Zidovi su postali unosan posao, simbol moći sustava, a arihtektura je kroz *militaristički urbanizam* postala način kontrole društva

Zidanje kontrole i separacije

Zid kod izbjegličkog kampa Aida, Betlehem, iza zida su maslinici

Moglo bi se reći da svi, manje ili više, živimo okruženi zidovima. Zidovima tradicije, kulture, običaja, nametnutih nam normi i strahova. No osim ovih neopipljivih zidova, sve više smo okruženim fizički prisutnim zidovima, snažnim metaforama koje podsjećaju na „moć arhitekture" da utječe na ljudske živote. Arhitekture čiji je osnovni cilj nasilno nametnuti građansku poslušnost tamo gdje je ona prema mišljenju moćnika izostala.

Vremena kada je simbolom podijeljenog svijeta bio Berlinski zid sada su dio prošlosti, no zidovi i dalje postoje i niču, a njihova prisutnost jasna je slika svijeta u kojem živimo. Berlinski je zid izgradila u kolovozu 1961. godine istočnonjemačka strana, bio je dug 165 kilometara, visok 3,6 metara, a na svakih sto metara bio je postavljen kontrolni toranj. Prilikom pokušaja prelaska zida živote je izgubilo oko dvjesto ljudi. Zid je srušen 1989. godine, kada su se stanovnici Berlina spontano i bilo čime što im se našlo pri ruci odlučili pobuniti. Iako je u povijesti možda najviše spominjan, Berlinski zid nije prvi primjer pokušaja da se fizičkom barijerom određena populacija podvrgne kontroli. Prije Nijemaca na to su se odlučili Englezi kada su nakon Drugog svjetskog rata izolirali kinesko stanovništvo na Maleziji izgradivši „nova sela" u koja su smjestili stotine tisuća ljudi. Pritom su čitavu populaciju stavili pod kontrolu okruživši ih bodljikavom žicom. Sličan potez učinili su i Amerikanci u Vijetnamu kada su pokušali odijeliti svoje vijetnamske saveznike od pobunjenika. Zidovi kontrole i straha nisu bili zaobišli ni Sjevernu Irsku gdje su kontrolni tornjevi, golemi zidovi sa kamerama i prislušnim uređajima izazivali osjećaj straha. Iako tih građevina danas više nema njihove fotografije podsjećaju na tužnu i ne tako davnu prošlost. No, ono najtragičnije jest da ako svoj pogled fokusiramo na kontrolne tornjeve, zidove i žičane ograde s nadzornim kamerama na trenutak bismo mogli zaboraviti da se radi o uklonjenim građevinama Sjeverne Irske i pomisliti da bi to nažalost moglo biti bilo koje drugo mjesto na svijetu. Možda dio Jeruzalema, Zapadne obale, Meksika, Iraka, Italije… asocijacija je nažalost previše.

Jedan od zidova o kojima se danas možda najviše priča jest separacijski zid u Palestini s čijom je izgradnjom izraelska vlada započela 2002. godine navodeći kao razlog obranu od terorista. 2004. godine Međunarodni sud pravde proglasio je zid ilegalnim jer se proteže kroz okupirana područja, no na stranu Izraela stale su SAD te je izgradnja nastavljena. Danas je zid skoro gotov, a do 2010. godine trebao bi biti dug 703 kilometra. Još prije 60 godina započeto uništavanje palestinskih sela i gradova, okrutni masakri i protjerivanje preko 750 000 Palestinaca iz njihovih domova pretvorilo je nekad većinsku palestinsku populaciju u izbjeglice koje danas žive pod aparthejd režimom, a osam metara visok zid predstavlja prijetnju etničkog čišćenja započetog 1948. godine.

Protežući se Zapadnom obalom, zid je izolirao 78 palestinskih sela, razdvojio zajednice i uništio živote. Mnogi su zarobljeni između zida i „Zelene linije", odnosno granice iz 1949, koju mogu prijeći samo uz posebne dozvole, kroz posebna vrata i u striktno određeno doba dana. Osim zidom, mnogi su okruženi izraelskim naseljeničkim naseljima i cestama. Od 78 izoliranih sela njih 14 se nalazi u opasnosti da nestanu s lica zemlje. Iako je kao razlog izgradnje izraelska vlada navela obranu od terorista, strahote, konstantna ponižavanja i izolacija onih s „opasne" strane zida izazivaju samo bijes te postavljaju pitanje tko je zapravo terorist.

U kolovozu 2006. američki predsjednik George Bush potpisao je odluku o izradi zida na 1125 kilometara dugoj granici između SAD-a i Meksika. Ugovor za izgradnju zida, u kojeg je već na početku bilo uloženo više od milijardu dolara i koji prolazi državama Texas, Novi Meksiko, Arizona i Kalifornija, dobila je izraelska tvrtka Elbit Systems limited, smještena u Haifi, koja je iskustvo, a i zaradu, stekla u izgradnji separacijskog zida u Palestini. Zajedno sa Boeingom, Elbit SAD-e opskrbljuje najnovijom vojnom tehnologijom, prethodno testiranom na Palestincima, a sada korištenom protiv meksičkih imigranata. Granični zid prije svega odražava meksičke siromahe, koji bježe u SAD-e u potrazi za

Ograda podignuta oko Heiligendamma

poslom i boljim životom. Čak kad netko od stanovnika Latinske Amerike uspije prijeći granicu (što je uistinu teško, jer do 1995. godine na granici je pronađeno više od 3000 mrtvih tijela, ubijenih od strane teksaških dobrovoljaca), u SAD-u ih čeka težak život. Potplaćen posao koji nitko od domaćeg stanovništva i ne želi raditi, život u ilegali bez zdravstvenog osiguranja i ikakvih drugih prava.

Zid tako i praktički i simbolički dijeli bogatu Sjevernu Ameriku od siromašnih latinoameričkih zemalja, jer to što vrijedi za siromašno stanovništvo Latinske Amerike, ne vrijedi i za bogate ulagače i multinacionalne kompanije. Njima je granica u potpunosti otvorena, a posebno od 1. siječnja 1994. godine, kada je na snagu stupio Sjevernoamerički sporazum o slobodnoj trgovini (NAFTA). Na meksičkoj su strani tada niknuli novi industrijski pogoni i tvornice, koncentracije jeftine radne snage. Američki predsjednik Bush nazvao je granični zid sa Meksikom, „pojačan" kamerama i najnovijom tehnologijom, granicom 21. stoljeća.

Očaran idejom i zaradom koju donosi izgradnja zidova, Bush je odlučio podići zid i u Iraku, odnosno Bagdadu gdje su svakodnevni život i sloboda kretanja već bilo otežani i gotovo onemogućeni brojnim kontrolnim točkama i barijerama. Tako su u travnju ove godine američki vojnici započeli s izgradnjom masivnog betonskog zida u bagdadskom predgrađu Sadru ističući kako im je namjera fizički podijeliti ideološke, političke i vjerske razmirice između dviju sukobljenih entiteta i 'svjetova', iračkih sunita i šiita. Bagdad je tako preko noći pretvoren iz ratne zone u jedno veliko gradilište, odnosno „militarističku zonu u izgradnji". Zidovi i ograde danas su posvuda u Iraku, može ih se vidjet u Sadru, Falluji, te su gotovo postali zaštitno lice urbanih dijelova Bliskog istoka. Teško je i zamisliti da su značajni dijelovi grada i čitavi kvartovi u potpunosti izmijenjeni preko noći, i to doslovce preko noći, jer većina se radova iz sigurnosnih radova odvijala noću. Osjećaj je vjerojatno kao da živite u ogromnom labirintu čiji se prolazi konstantno mijenjaju; zamislite probuditi se ujutro i shvatiti da je glavni put koji je stoljećima vodio do određene točke odjednom potpuno odsječen, prisiljavajući stanovnike da svaki dan iznova mijenjaju rute na koje su navikli i konstantno traže nova i sigurnija rješenja. Takvi gradovi, bilo da se radi o Bagdadu, Sadru, Betlehemu ili Ramallah, gradovi su čiji je identitet beskonačna izmjena službenih i neslužbenih zaobilaznica, alternativnih putova i opasnih prečaca; eksperimentalni gradovi-kavezi, urbanistički proizvodi konteksta rata.

Postavlja se pitanje koliko kilometara zida zapravo ocrtava okupirana područja, koliko se kilometara zida proteže urbanim dijelovima ostatka svijeta, koliko je bilijuna dolara uloženo u izgradnju svih tih zidova? U neku ruku, ima smisla zaključiti kako je čitava serija međusobno povezanih barikada zapravo unosan mehanizam globalizacijskih procesa. Takve su barijere „junk" proizvod ratne mašinerije koja se munjevitom brzinom širi svijetom i osvaja nova tržišta popularizirajući sve više prisutan *militaristički urbanizam*, pri čemu se proizvodnja golemih kamenih blokova za izgradnju zidova pokazala kao unosan posao koji se u potpunosti uklapa u globalnu ekonomiju.

Iako je takvih primjera širenja *militarističkog urbanizma* nažalost mnogo, možda nam je najbliži onaj u Padovi, gradu u kojem su gradske vlaste podigle 3 metra visok i 84 metra dugačak zid u četvrti Anelli kako bi izolirali i onemogućili slobodu kretanja afričkim useljenicima čiji je život u getu već sam po sebi bio težak.

Iako je u Njemačkoj 1989. jedan zid srušen, prošle je godine tamo niknuo novi zid. Radi se o dva i pol metra visokoj željeznoj i betonskoj ogradi okrunjenoj bodljikavom žicom i opremljenom sistemom kamera, dugačkoj 13 kilometara od čega je svaki kilometar koštao milijun eura. Zid je podignut oko Heiligendamma, u kojem se početkom lipnja prošle godine održao samit predstavnika G8 – najbogatijih zemalja svijeta. Zid je trebao odijeliti one koji odlučuju o sudbini svijeta od onih koji se protive njihovim odlukama i uopće čitavom sistemu u kojem manjina odlučuje o većini, uzimajući si pritom moć kontrole prirodnih resursa i ljudskih života. Do tog zida prosvjednici nisu ni mogli doći, jer je vlada zabranila pristup zidu te se prosvjedovat moglo s minimalne udaljenosti 200 metara od zida. No, to nije bio jedini represivni postupak od strane njemačke vlade. Mnogo prije prosvjeda započele su racije privatnih stanova i društvenih centara u kojima su se protivnici G8 sastajali, prestao je vrijediti šengenski sporazum, što je značilo ponovno uvođenje pojačanih graničnih kontrola na zapadnoj granici i aerodromima. U okolici su Heiligendamma kasarne i sportske dvorane bile pretvorene u privremene zatvore. I dok su predstavnici elite uživali u luksuzu, stanovnicima okolnih mjesta bila je onemogućena sloboda kretanja, a represija protiv prosvjednika ocrtala je mašineriju kontrole i straha u koju je Njemačka uložila više od 92 milijuna eura.Olimpijske su igre završile, ceremonija na kojoj vlade „promoviraju mir" tako da putem svojih sportskih prvaka međusobno dokazuju tko je superiorniji ove je godine digla mnogo prašine. Jednom riječju bio je to pravi spektakl u kojem je Kina uspješno demonstrirala svoju separacijsku i okupacijsku politiku već na samim ulicama Beijinga tako što je zidom odijelila one dijelove grada koje nije stigla na vrijeme renovirati ili uništiti. Čitave siromašne i useljeničke četvrti odijelili su zidom od ostatka grada kako bi ih učinili nevidljivima, ali istovremeno i prisilili stanovnike tih područja da odsele (većina njih živi od malih dućančića i restorana ili prodajući robu na ulici, te su im ovakvom izolacijom istovremeno odsječeni prihodi) kako bi nakon Olimpijskih igara ta područja mogli prodati „pravim ulagačima".

Ako u obzir uzmemo spomenute separacijske i izolacijske zidove, ograde i barijere, sve više „pojačane" dodatnom tehnologijom i video-nadzornim sustavima, te činjenicu da takvih zidova ima sve više - Jeruzalem, Falluja, Padova, Beijing, samo su neki njih – izgleda da su sve te barijere zapravo fizička manifestacija političkog sistema u području arhitekture; manifestacija institucije sve sofisticiranijih graničnih barijera, koja je arhitekturu ratnih i okupiranih područja prenijela u gradove i urbana središta s ciljem veće kontrole i sijanjem kulture straha. Sve te barijere još jednom oslikavaju okrutnu i kompleksnu svjetsku politiku prostornog planiranja i njezinu moć da utječe na ljudske živote.

Gradilište u Iraku - izgradnja demokracije?

Izgradnja zida u Texasu

Naša sloboda prestaje tamo gdje tuđa počinje, međutim država zadire u svačije područje slobode i time nas ugrožava

Cijena razularenosti u državi i bez nje

Ima onih koji smatraju da bi se bez države ljudi ponašali razulareno, da bi jedni druge neprestano hvatali za vrat, pokušavajući zadovoljiti vlastite potrebe ili želje. Zbog čega se vjeruje da država sprječava da se to dogodi?

Osnovno obilježje svih država je koncept zakona u umu svake pojedine osobe. Zakon je zamišljen kao regulativna sila u ljudskoj interakciji. Po toj pretpostavci, osoba bez konzultiranja zakona ne može odlučiti što točno učiniti. Svaka država posjeduje izvršni ili vladin sustav primjene silu u ime zakona. No ipak, ni u kojem slučaju ne stoji da je država fizički sposobna regulirati djelovanje svake pojedine osobe. Zapravo, ona se najviše oslanja na pretpostavku da će ljudi, zbog stalno prisutne prijetnje intervencijom vlasti, poštovati slovo zakona. Država je to stanje 'dobrovoljne' poslušnosti ili opsjednutosti zakonom.
Na prvi pogled, izgleda kao da je koncept zakona ono što u državi sprječava ljude da se ponašaju razulareno. Nakon pažljivijeg ispitivanja, možemo vidjeti da je ono što sprječava razularenost zapravo njena relativno visoka cijena. U svakom praktičnom procesu odlučivanja, što je viša cijena nekog djelovanja, to je manje vjerojatno da će neka osoba tako djelovati. Osoba, u pravilu, teži potezima koji koštaju najmanje.
Kako znamo da je cijena razularenosti relativno visoka? Naučni je činjenica da nitko ne voli biti ugrožen, odnosno da se naše granice prelaze protiv naše volje. Također, znamo da su ljudi, općenito govoreći, sposobni narušavati granice, na ovaj ili onaj način. Ono što ne možemo predvidjeti je to kako će netko reagirati na ugrožavanje. Ipak, imamo razloga očekivati da će rizik da neka osoba bude ugrožena biti relativno veći u slučaju kada ta osoba ugrožava druge. Drugim riječima, djelovanje koje vodi ugrožavanju drugih teži biti operacija više cijene od onog koje ne vodi ugrožavanju. Zapravo, zato što život svake osobe više ovisi o drugima što je veća podjela rada, to je cijena ugrožavanja viša upravo zbog većeg gubitka koji svaka osoba doživljava kao njegov rezultat, uključujući, naravno, i nasilnika.
Prvobitno pitanje sada glasi: Na koji način postojanje države utječe na cijenu razularenosti? Veza se može vidjeti u smislu u kojem država kroz sustav vlasti može doprinositi relativno visokoj cijeni razularenosti. Međutim, država baš i nije bazično obilježje prirodno obrasca. Naprotiv, država teži narušavanju prirodnog funkcioniranja obrasca, tako što cijenu razularenosti zapravo snižava gotovo na nulu za određene ljude - za vladine službenike. Također, postoje službenici koji imaju autoritet da u ime zakona ugroze granice svakog od nas. Postoje i potencijalne žrtve vladinih službenika kojima zakon zabranjuje da ugrožavaju službenike. Upravo zbog toga je za vladine službenike cijena ugrožavanja je praktički nula! Posljedica toga je da država nekim ljudima omogućava da stalno i nekažnjeno ugrožavaju druge. Ta posljedica je zapravo tendencija u svim državama, zato što su - s jedne strane - državni službenici opsjednuti provođenjem slova zakona, bez obzira na posljedice za njihovo vlastito blagostanje, a sa druge strane - zato što stalno postoji poticaj za osobe ili grupe da izvuku korist iz relativno niske cijene ugrožavanja. Međutim, toj tendenciji najznačajnije doprinose žrtve vlasti koje su zapravo, kao grupa, znatno moćnije od svih vladinih sustava, ali su onemogućene opsesijom koja, na kraju krajeva, predstavlja samu državu.
Dakle, cijena razularenosti u državi je za neke niža nego za ostale. Posljedica je rašireno vršenje nasilja od strane onih koji se prirodno drže poteza koji najmanje koštaju. Bez države bi ova cijena razularenosti bila generalno ista za svakoga. Sve što bi svaka osoba znala je, u ovom slučaju, da je cijena razularenosti relativno visoka. Posljedica je generalna tendencija prema potezima koji najmanje koštaju, baš kao i u prethodnom slučaju, ali sa relativno malo razularenih.

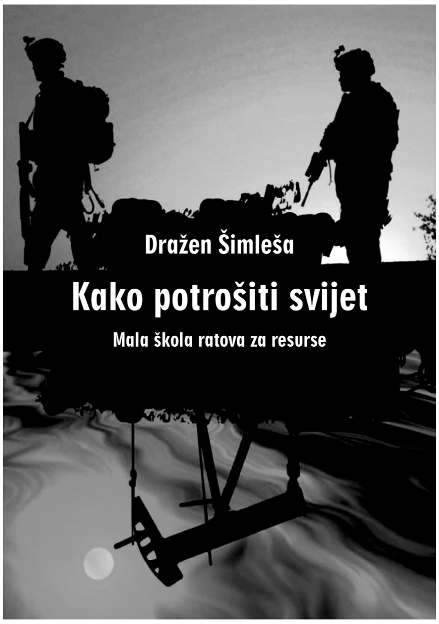
Alan Koontz

(prijevod teksta Alan Koontz: *The Cost of Running Amok Within and Without the State*, u: The Egoist, No. 9, 1987.)

Dražen Šimleša: *Kako potrošiti svijet - mala škola ratova za resurse*, Što čitaš?, Zagreb, 2008.

Kako potrošiti svijet

Dražen Šimleša u svojoj novoj knjizi *Kako potrošiti svijet - mala škola ratova za resurse* osebujnim stilom i na duhovit način, a uz vrlo konkretne i opsežne podatke i analize, govori o aktualnim problemima u svijetu pokrivajući teme kao što su ratovi za resurse i kapitalizam, koji je svijet doveo u još jednu krizu kojoj se ne nazire kraj.

I dok moćnici zadovoljno trljaju ruke svaki put kada skoči cijena nafte, siromašni samo postaju siromašniji, a svaki privid sigurnosti koju kapitalizam navodno nudi nestaje kao da nikada nije ni postojao. Svi smo mi *žderači planete*, a naš je potrošački način života zupčanik koji pokreće sustav i osigurava stalan rast. Međutim, rast ne može postojati zauvijek te nakon njega dolazi nagli pad, koji se nikada nije odrazio na život moćnika, nego na najniže slojeve društva. Oni to zovu *ekonomskim krizama*, a za nas ostale to je katastrofa na svakodnevnoj razini.
Svijet je u ratovima za resurse, a sukobi na Bliskom istoku, na kavkaskom području, baš kao i traženje novih neprijatelja, pokušaji su osiguravanja toliko željenih energenata koji pokreću sustav. U tom globalnom kaosu, jedini terorizam koji predstavlja stvarnu prijetnju jest onaj kapitalistički.
Ono što je svakako drugačije kod ove knjige je da osim što nudi dobre analize i podatke, nije pisana klasičnim, mogli bi reći suhim jezikom, već dok je čitate imate osjećaj da sjedite s autorom i pijete pivo dok on priča o globalnim problemima. Tako se u knjizi nerijetko pojavljuju dijelovi u kojima kao da osobno razgovara sa samim akterima, a ne suzdržava se niti ubacivanja epiteta i pridjeva, kao niti izjava poput "e, vala jeste kreteni... " kada govori o okupaciji Afganistana i kako NATO nije ništa naučio od Rusije.

Prozni kutak

Nasilje - Strast - Revolucija

Budilica zvoni, 8 sati ujutro. Okrenem se 10.

Danas je novi dan. Televizija gori, daljinski u ruci. Programi se vrte, nasumično.
Mozak se fokusira na promidžbene poruke. Ludilo! Reklame, ludilo!
Danas igra Hrvatska. 90 minuta moj život će imati smisla. Lažem, biti će 20 minuta prije i 2 sata poslije. Dakle 230 minuta smisla u životu.
Idemo se sjebati, idemo sjebati realnost. Može i više od 230 minuta. Idemo se sjebati alkoholom. Sjebimo realnost!

Budilica zvoni, 8 sati ujutro. Prignječim jastuk 11.

Ne perem zube. Kompjutor upaljen, zujim po netu. 25 mrtvih na bliskom istoku, djevojčica silovana, radnici štrajkaju, nova kolekcija gaćica, neka drolja se preudala, horoskop je dobar. Hm, svako paljenje kompjutora je šamar za dobar dan.
Buđenje, kava, bjelančevine, kalodont.

Budilica zvoni, 8 sati ujutro. Jebena glupost! Ponedjeljak…

5 dana dosade i još 2 dana dosade. Dakle, 7 dana dosade. Naježim se kada pomislim na nasilje. Obliven znojem stojim nasuprot bljuzge. Prokleta šupljina! Kao da sam nešto važno uništio. Pucam sebi u glavu, pucam i tebi. Želim svakome čovjeku na ovoj planeti opaliti metak u glavu.

Znači, ti ne voliš nasilje. Osuđuješ ga? Svaki dan je nasilje, ti ga ne vidiš. I onda kada tvoj civilizirani, tolerantni mozak registrira «nasilje», onda se pretvoriš u mirotvorca.
Joj! Ne volim nasilje.

Ja volim nasilje. Smatram ga jedinim izlazom iz ove bljuzgotine koja jede moje vrijeme, moju svijest i moj smisao. Ne da ga volim, uživam u njemu. Smatram da treba objesiti visoko, visoko objesiti krivce. Uzeti sve, ne zaustaviti se na ničemu. Sve ili ništa.

Znamo da je polovičan posao potpis na vlastitu osmrtnicu, vlastitu osudu i vlastitu egzekuciju.

Čija moralnost? Tko ti je usadio takvu pobožnost?! O čemu ti lupetaš? Misliš li da je moralno svaki dan jesti govna realnosti? Moralno? Ne nasmijavaj me jer sam prokleto opasan, pogotovo opasan kada se smijem.

Nasilje je;
iznajmljivanje vlastitoga tijela i intelekta 8 sati po danu,
strah od gladi, računi, režije i flaširana voda,
nečija podređenost, nadređenost,
subordinacija i superordinacija.

Nasilje je;
jebanje u mozak,
trošenje moga vremena na tuđe interese,
jebanje u mozak i opet jebanje u mozak,
skupo zdravstvo i školstvo.

Nasilje je kada je tvoj smisao predodređen. Određen već prije tvoga rođenja. Ovisno o tome gdje će se tvoja majka poroditi. Hoće li se poroditi u jebenom stančiću ili viletini. Jebiga momak, predodređen si. Smrdljiva prolčina si.

Želim skakati po tvojim iluzijama dok ti ne sjebem svaku toleranciju. Tko sam ja da skačem po tvojim iluzijama? Ja sam jebeno opasan! Zatvorite me…

Vidim zlatne ukrašene stolice, nekakvog pohlepnog sijedog starca koji uzvikuje; «njihovo je kraljevstvo nebesko!», valjda starčić misli na onu dječicu kojoj se napuše trbuh od gladi i istakne svaka koštica na tijelu. Na koga misli? Na one rudare na koje se nedavno urušio rudnik? Koga on laže. Probaj popušiti tu priču: «pati sada i uživati ćeš poslije smrti», i ja ću ti doći osobno sjebati iluzije.

Lud sam, je li? Lud sam jer na nasilje želim odgovoriti nasiljem?!
Koliko puta na dan te trebaju ubiti, da bi shvatio kako te jebu u mozak. Tvoje tijelo služi njima. Zakačeni smo svi zajedno za kočije kapitala. A ti uzimaš ulje i podmazuješ istu tu kočiju i iste te lance, kako bi brže, bolje, efikasnije jurišala.

«Nema izbora» kažeš.

Ima izbora,
uvijek ima najmanje dva izbora.

Samoubojstvo ili ubojstvo, odluči sam.

Kada shvatiš na koliko načina se može ubiti, na koliko načina se može sjebati ljudskost, prigrliti ćeš nasilje i objesiti ih visoko. Neka vise, neka nas podsjećaju što slijedi kada svoje živote prepustimo nekome ili nečemu.

Objesimo ih visoko!

230 minuta želim iskoristiti sjebavanjem njihove realnosti, a ne iskoristiti kako bi sjebao svoju. Jebeš televiziju, njihova je. Svaki tvoj smiješak, proizveden zahvaljujući njima je plač, bijeda, žalost i smrt.

Smijati ćemo se kada budemo sretni. A sreća neće biti iluzija. niti bljuzga realnosti.

Sreća će biti maksima;
Sloboda zajednice ogleda se u slobodi pojedinca!

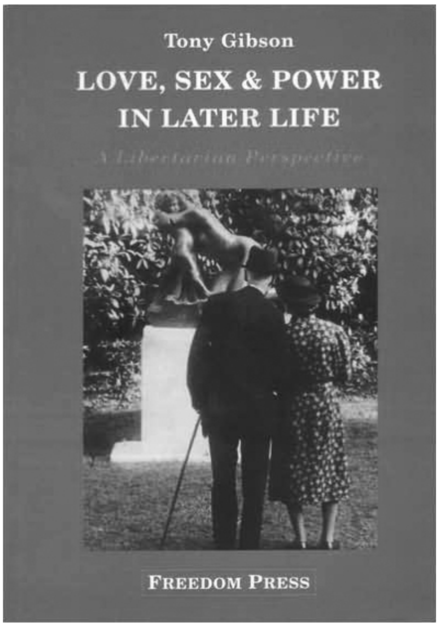
Eugen

Tony Gibson: ***Love, Sex & Power in Later Life: A Libertarian Perspective,*** **Freedom Press, London, 1992.**

Ljubav, seks i moć u kasnijem životu

Ova knjiga nudi puno više nego što naslov nagovješćuje. Pažljivo dokumentira, argumentira i sistematski obrađuje sve uzročno-posljedične veze i što je još važnije nudi moguća rješenja. Odličan je pregled problematike seksualnosti ne samo u kasnijem životu, nego i općenito, a nudi i brojne reference koje su kvalitetan vodič za daljnje istraživanje seksualnosti.

Suočava nas sa svijetom predrasuda i diskriminacije starijih ljudi koncenrirajući se primarno na zanemarivanje postojanja njihovih seksualnih potreba. Detaljno informiranje o tim potrebama i mogućnostima demistificira ustoličene mitove i predrasude te proširuje vidike.
 Općeprihvaćena diskriminacija starijih ljudi kao niš- koristi otpada kojeg se što prije treba rješti je utoliko opasnija zbog svoje duboke inegriranosti u kulturu i samim time shvaćene kao prirodni tijek stvari. Sve je podređeno mladim, vitalnim, zdravim ljudima. Oni pokreću svijet. A što sa starima? Čekamo da se udostoje umrijeti i daju mladima disati, jer ipak svijet ostaje jelte na mladima. Ne razmišlja se previše da su oni i dalje osobe s željama, potrebama, mogućnostima. Čak se i većina revolucionarnih teorija primarno fokusira na mlađe ljude, previđajući da baš starije osobe s dugim mukotrpnim stažom iskustva u sistemu koji ih je cijelog života tlači, a pod stare dane i odbacuje velikodušno im davajući penzije za preživljavanje, ali ne i za življenje, mogu biti okidač promjene. Svi ćemo mi jednog dana ostariti. Uz solidariziranje to je isto jedan od

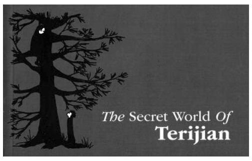

razloga zašto je jako bitno biti upoznat s problemima starenja koje uzrokuje društvo: osuđenost na usamljenost, aseksualnost, nerazumjevanje, ignoriranje, zanemarivanje, depresiju, visoku razina samoubojstava... Za ilustraciju ove knjige je prigodna anegdota odigrana u vrijeme njezina čitanja: Ulični koncert. Nastupaju tamburaši. Pjevač gromko viče: „Nek nam žiju mlaaadi!"Bakica u publici žacnuta pita: „A šta je s nama starima?" Zato nemojte ostariti prije nego što pročitate ovu knjigu zbog boljeg razumjevanja sebe, mladih i starih...

The Secret World of Terijian, **CrimethInc.**

Bajka za odrasle

Pretenciozna, pretjerano izromantizirana priča za odrasle u tipičnom CrimethInc stilu.

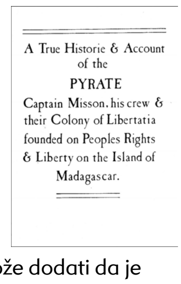

Riječ je o pustolovimama dvoje djece koja ugledavši se na Earth Liberation Front pokušavaju spasiti šumu sabotirajući strojeve za sječu šume. Na samom početku priča djeluje obećavajuće, slikovito i maštovito opisuje šumu kroz oči dvoje razigrane djece koje provode u njoj svoje djetinjstvo. Zatim sve više počinje nalikovati na nakaradnu projekciju odraslih kako bi djeca trebala reagirati u situaciji opasnoj za šumu. A i simbolika počinje divljati i prelaziti u neukusni kič. Sve je tako znakovito i spiritualno. U svakom slučaju više za iživcirati, nego inspirirati što je jelte njezin svevidljivi promašeni cilj.

Larry Law: ***A True Historie & Account of the Pyrate. Captain Mission, his crew & tehir Colony of Libertatia founded on Peoplse Rights & Liberty on the Island of Madagascar,*** **Dark Star Press, 1991.**

Piratska utopija

Istinita povijest i zasluge pirata
Kapetan Misson, njegova posada i njihova kolonija Liberterija zasnovana na ljudskim pravima i slobodi na otoku Madagaskaru

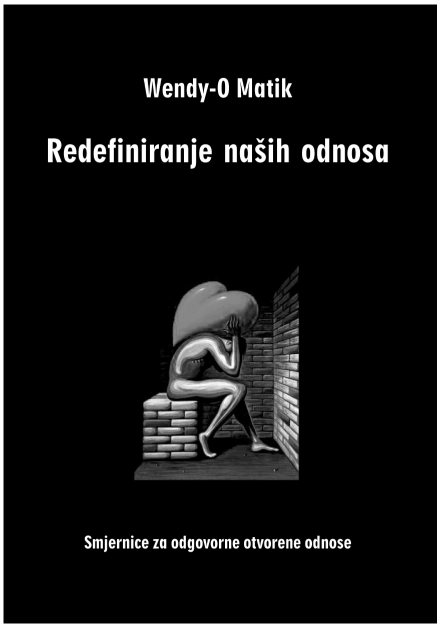

Ovaj opsežan naslov ne može biti određeniji.
Govori sve. Još se samo može dodati da je vjerodostojnost legende temeljito provjerena iz više izvora i da razotkriva propagandu demoniziranja svih pirata kao gramzljivih pljačkaša otkrivajući revolucionare željne boljeg sutra.
Kratko, informativno, inspirativno.

Wendy - O Matik: ***Redefiniranje naših odnosa - Smjernice za odgovorne otvorene odnose,*** **Što čitaš?, Zagreb 2008.**

(R)edefiniranje naših odnosa

U prošlom broju *Ispod pločnika* smo objavili prikaz ovog izdanja na engleskom i najavili da se očekuje objavljivanje prijevoda, no kako to obično biva kod takvih najava, bilo je nezahvlano najaviti tako skoro objavljivanje. Ipak, prijevod je tu i sada knjigu možete nabaviti u knjižarama, infoshopovima i drugdje.

Redefiniranje naših odnosa intrigantna je i korisna knjižica koja uvodi u beskrajne mogućnosti otvorenih odnosa. U društvu u kojem je monogamija bogom dani presedan i jedina prihvatljiva ljudska priroda, ona je više nego dobrodošla.
Pobija predrasude o otvorenim odnosima kao neodgovornim i površnim, te pokazuje kako upravo za njih treba maksimum odgovornosti, preispitivanja, iskrenosti i razgovora. Bit takvih odnosa je istinsko prijateljstvo utemeljeno na neograničenom povjerenju koje ne prestaje bez obzira na promjene unutar tog odnosa. Ako stvarno volimo nekog, taj odnos se nikad ne prekida, samo se razvija u drugačijim smjerovima i te osobe na drugačije načine i dalje sudjeluju u našim životima. Na taj način nema povrijeđenih, ni ostavljenih.
Wendy-O Matik iz vlastitog iskustva i iz iskustva svojih prijatelja pokazuje kako monogamija nije jedina, već samo jedna od mogućnosti i da s onu stranu ogledala postoji širok spektar varijacija kojima su jedini preduvjeti povjerenje i ljubav.
Za kraj samo izdvajamo jedan citat iz knjige (iako ih više to zaslužuje): „Ako se pita skeptika ili sumnjičavca može li ne-monogamni odnos funkcionirati, odgovor je ne."

U Splitu se otvara novi autonomni slobodarski prostor

U Splitu se otvara infoshop “Dislexia”

U Splitu je otvara nova knjižnica i čitaonica slobodarske literature "Dislexia". Otvorenje je će se održati 15. listopada 2008. u prostorijama “Dislexie” u klubu Kocka, a s početkom u 20 sati uz prigodno predstavljanje projekta, domjenkom i slušaonom.

Dislexia
čitaonica slobodarske literature

”Dislexia” otvara svoja vrata u prostoru Kluba Kocka, prvi ulaz desno, Savska bb, Split, a konaktiratzi ih za sada možete samo putem e-mail adrese: infoshop_dislexia@net.hr

Zašto Dislexia?

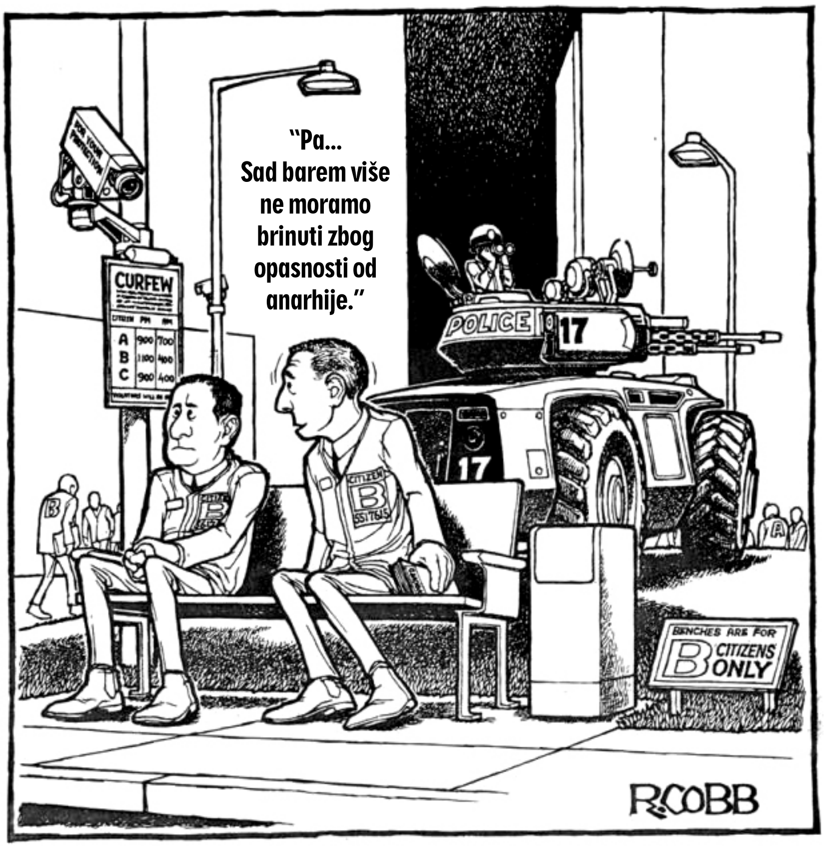
Na prvi mah samo ime asocira na poremećaj u učenju koji započinje s teškoćama pri učenju i čitanju, a poslije lošim pravopisom i odsutnošću lakog baratanja pisanim jezikom, za razliku od govornog jezika. Taj specifičan poremećaj u sazrijevanju, koji dijelom iščezava kako dijete postaje starije, moguće je znatno smanjiti pravodobnom i ciljanom pomoći.

No, pitate se – zbog čega bi netko dao baš takvo ime jednoj slobodarskoj čitaonici?!

Riječ disleksija je kovanica nastala od grčke riječi "dys" (što znači slab, loš, neprimjeren) i riječi "lexis" (jezik, riječi). No ukoliko prefiks „dis“ uzmemo kao negaciju, a „lex“ kao latinski izraz (lex, legis) za zakon, riječ dobiva jedno sasvim novo značenje – doslovno prevedeno „ne-zakon“. I upravo tu igrom riječi dolazimo do dvostruke simbolike naziva ove čitaonice: poremećaj u učenju i čitanju (usvajanje zlonamjerno iskrivljenih pojmova kao što su anarhija, anarhizam najviše od strane medija itd.) koje dovodi do netočnog zapisivanja (korištenje anarhije kao sinonima za kaos i nered u široj literaturi), a moguće ga je znatno smanjiti ili čak ukloniti širenjem pravodnih informacija i ciljanim djelovanjem (u konkretnom slučaju - čitaonica slobodarske literature) čiji cilj i izazov će biti borba protiv nametnutih predrasuda i upoznavanje ljudi sa konkretnim alternativama postojećem sustavu, odnosno da je društvo bez zakona, prisile, otuđujućeg rada, hijerarhijskih međuljudskih odnosa, ratova i eksploatacije itekako poželjno, zdravo, moguće i nadasve potrebno ovdje i sad!

Otvorite svoj um novim spoznajama. Nekada je bomba sam čin čitanja.

Grupe i projekti

U svakom broju ćemo objavljivati listu kontakata grupa i projekata koji su aktivni. Priključite se ili nam javite vaš kontakt.

Anarhistički sajam knjiga u Zagrebu
http://www.ask-zagreb.org

Anarhofeministička akcija - Anfema
http://www.anfema.tk

Izdavačka kuća DataArt
http://www.dataart.hr

Hrana, a ne oružje!
http://www.hranaaneoruzje.net

Infoshop Tabula Rasa
Kralja Tomislava 31, Čakovec
http://www.kmck.org

Infoshop Mica-Maca
Društveni centar Karlo Rojc, Gajeva 3, Pula
www.geocities.com/aktivizam/Mica-Maca

Mreža anarhosindikalista/kinja - MASA
http://www.masa-hr.org

Riječka anarhistička inicijativa/Infoshop Škatula
Delta 5 (bivša zgrada Ivex-a), Rijeka
http://www.rai.anarhija.org

Sabotaža pokvarenog sistema
http://www.sabotazapokvarenogsistema.tk

Izdavačka kuća Što čitaš?
http://www.stocitas.org

Ispod pločnika možete pronaći u:

ZAGREB :: **književni klub Booksa**, Martićeva 14d // **knjižara Jesenski i Turk**, Preradovićeva 5 // **knjižara Meandar**, Kaptol centar // **knjižara Planetopija**, Ilica 72 // **Superknjižara**, Rooseveltov trg 4 // **net kulturni klub Mama**, Preradovićeva 18 // **PULA** :: **infoshop Mica-Maca**, Gajeva 3 // **RIJEKA** :: **infoshop Škatula**, Delta 5 // **ZADAR** :: **Z.V.U.K.**, Zrinsko- Frankopanska 5 // ...i raznim javnim događanjima... Ukoliko ste u mogućnosti distribuirati *Ispod pločnika*, javite se i poslati ćemo vam željeni broj primjeraka...

Početna naklada *Ispod pločnika* je 500 kopija. Stvarna naklada je vjerojatno i veća, ali nemamo uvid u ukupan broj kopija koje nastanu nakon početne naklade.